

Synne Rogstad

## Bruk av bærekraftsrapporter

En intervjustudie om fondsforvalteres  
leserperspektiv

Antall ord: 18.659

Masteroppgave i Språk og kommunikasjon i profesjoner

Veileder: Ingrid Stock

November 2022



Synne Rogstad

## **Bruk av bærekraftsrapporter**

En intervjustudie om fondsforvalteres  
leserperspektiv

Antall ord: 18.659

Masteroppgave i Språk og kommunikasjon i profesjoner  
Veileder: Ingrid Stock  
November 2022

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet  
Det humanistiske fakultet  
Institutt for språk og litteratur



Kunnskap for en bedre verden



## Sammendrag

I kjølvannet av de store klimaproblemene samfunnet står overfor og de økonomiske, sosiale og miljømessige utfordringene som disse fører med seg, har bærekraftig utvikling blitt et viktig tema innenfor de fleste samfunnsområder. Som et svar på en økende bevissthet omkring et felles ansvar for disse utfordringene, kommuniseres det i større grad om bærekraft i næringslivet. Selv om praksisen med å skrive bærekraftsrapporter har pågått en stund, finnes det ikke per dags dato felles standarder for denne typen rapportering. Selskaper står slik i stor grad fritt til å rapportere hvordan de ønsker om bærekraft. På samme tid må aktører i finansbransjen redegjøre for hvordan de tar hensyn til bærekraft i ulike investeringer. Forvaltning av fond med bærekraft som strategi eller formål er et eksempel på dette. Det har tidligere vært en del forskning på bærekraftsrapporter gjennom dokumentstudier, men leserens perspektiv og bruk av disse tekstene er det forsket lite på. Formålet med dette masterprosjektet er å belyse et leserperspektiv på bærekraftsrapportering og undersøke hvordan fondsforvaltere beskriver sin bruk av bærekraftsrapporter, og hvilke utfordringer de møter i lesingen og vurderingen av informasjon i disse rapportene.

Denne studien inngår i fagfeltet anvendt språkvitenskap som undersøker profesjonelle kommunikative praksiser og dermed bidrar til å fremskaffe ny kunnskap av relevans både for forskningsfeltet og for praktikerne som er involvert. Studiens utvalg består av fire fondsforvaltere, ansatt i ulike norske selskaper innenfor kapitalforvaltning. Gjennom semistrukturerte intervju har de delt sine erfaringer, beskrivelser og betraktninger om bruk av bærekraftsrapporter som profesjonell praksis. Det empiriske materialet i studien består av transkriberte intervjudata og har blitt analysert ved bruk av tematisk analyse.

Analysene gir innsikt i lesernes, det vil si i fondsforvalternes, perspektiv på lesing av bærekraftsrapporter og i utfordringene de møter i lesingen og vurderingen av det leste. Analysene viser hvordan bærekraft er et komplekst og omfattende begrep, hvordan omkringliggende tekster har en påvirkning på fondsforvalternes lesing og bruk av bærekraftsrapportene, samt at bærekraftsrapporter som en hybrid sjanger er med på å gjøre lesing og bruk utfordrende for fondsforvalterne. Kompleksiteten i bruk av bærekraftsrapporter drøftes med vekt på hvordan omkringliggende tekster har innvirkning på lesingen og hvordan fondsforvalternes krav mot seg skaper behov for etterprøvnbarhet. Fremtredende utfordringer i bruk av bærekraftsrapportene diskuteres også, blant annet faren for å bli utsatt eller beskyldt for grønnvasking. Studien har vist bruk av bærekraftsrapporter som en sammensatt praksis, og som krever et spenn av ferdigheter og kompetanser hos profesjonsutøver.

Å benytte intervju som metode gir leserne av rapportene en stemme i diskusjonen om bærekraftsrapporteringens ulike formål, funksjoner og kommunikative utfordringer. I en tid der bærekraft blir en stadig større del av samfunnsagendaen, kan dette gi et perspektiv av relevans for skrivning og utforming av bærekraftsrapportering. Studien kan også være et bidrag i mer overordnede diskusjoner om hvilken rolle rapportering bør ha i arbeidet for en mer bærekraftig utvikling.

## Abstract

In the wake of major climate problems facing society and the economic, social and environmental challenges these bring, sustainable development has become an important topic within most areas of society. As a response to a growing awareness of shared responsibility for these challenges, there is an increase in communication about sustainability in the business world. Although the practice of writing sustainability reports has been going on for some time, there are currently no common standards for this type of reporting. Companies are thus largely free to report how they want about sustainability. At the same time, actors in the financial industry must explain how they take sustainability into account in various investment decisions. Management of funds with sustainability as a strategy or overall purpose is an example of this. There has previously been some research into sustainability reports through document studies, but little research has been done taking the reader's perspective into account and the use of these texts. The purpose of this master's project is to shed light on the reader's perspective on sustainability reporting and examine how fund managers describe their use of sustainability reports, and what challenges they encounter in reading and assessing information in these reports.

This study is part of the field of applied linguistics, which examines professional communicative practices and thus contributes to generating new knowledge of relevance both for the research field and for the practitioners involved. Through semi-structured interviews four fund managers employed in various Norwegian companies within asset management have shared their experiences, descriptions and considerations about the use of sustainability reports as a professional practice. The empirical material in the study consists of transcribed interview data that has been analyzed using thematic analysis.

The results provide insight into the readers', meaning the fund managers', perspective on reading sustainability reports and the challenges they face in reading and evaluating what they have read. The analytical work highlight how sustainability is a complex and comprehensive term, how surrounding texts have an influence on the fund managers' reading and use of the sustainability reports, and that sustainability reports as a hybrid genre contribute to making reading and use challenging for the fund managers. The complexity of using sustainability reports is discussed with an emphasis on how surrounding texts have an impact on the reading and how the fund managers' demands on them create a need for verifiability. Prominent challenges in using the sustainability reports are also discussed, including the danger of being exposed to or accused of greenwashing. The study has shown the use of sustainability reports as a complex practice, which requires a range of skills and competences from the professional practitioner.

Using interviews as a method gives the readers of the reports a voice in the discussion about sustainability reporting's various purposes, functions and communicative challenges. In a time where sustainability is becoming an increasingly large part of the social agenda, this can provide a perspective of relevance for writing and designing sustainability reporting. The study can also be a contribution to more general discussions about what role reporting should have in the work for more sustainable development.

## Forord

Dette prosjektet inngår som ett av to bidrag til mastergraden språk og kommunikasjon i profesjoner ved NTNU høsten 2022.

Tusen takk til alle informantene som tok seg tid til å dele innsikt i sin kunnskap, praksis og refleksjoner med meg. Uten deres tid og kunnskap hadde ikke dette prosjektet vært en virkelighet. Jeg sitter igjen med en dyp respekt for måten dere løser en kompleks praksis på.

Hjertelig takk til min veileder Ingrid Stock, for stødig input og engasjement underveis i prosjektet. Du har hjulpet meg se løsninger i prosjektet når jeg selv stod fast og engasjementet ditt underveis har hatt mye å si for meg. Takk til resten av de flotte foreleserne ved instituttet Gøril Thomassen Hammerstad, Kristin Halvorsen og Heidi Gilstad for innsiktsfulle og engasjerende forelesninger. Alle fire har delt kompetanse og kunnskap i et felt jeg hadde lite innsikt i ved starten av masterprogrammet, og selv om det har følt som om hjernen har hatt voksesmerter underveis, er kunnskapen jeg tar med meg videre av stor verdi for meg.

Ikke minst takk til mine flotte medstudenter de siste par årene. Julie, Marie, Martine, Stina, Karoline og Ingrid. Dere er virkelig noe for dere selv og studietiden hadde ikke blitt den samme uten deres smittende humør og energi.

Synne Rogstad

Trondheim, 14.11.2022

# Innholdsfortegnelse

Modeller.....	vi
Tabeller.....	vi
1. Innledning .....	7
1.1 Formål og forskningsspørsmål.....	8
1.2 Oppgavens struktur .....	8
2. Bakgrunn .....	10
2.1 Begrepene bærekraft og ESG.....	10
2.2 Bærekraftsrapportering .....	10
2.3 Bærekraftsfokusert fondsforvaltning .....	11
2.4 Relevante begreper .....	12
2.5 Tidligere forskning.....	13
3. Teoretisk rammeverk .....	15
3.1 Interaksjonistisk perspektiv på språk og kommunikasjon .....	15
3.2 En dialogisk diskursmodell.....	16
3.3 Literacy.....	18
3.4 Redegjørelser .....	18
3.5 Profesjonell praksis.....	19
4. Metodisk tilnærming .....	20
4.1 Semistrukturerte intervju .....	20
4.1.1 Utvikling av intervjuguide.....	20
4.2 Studiens utvalg .....	21
4.2.1 Utvalgskriterier .....	21
4.2.2 Rekruttering av informanter .....	22
4.3 Datainnsamling .....	22
4.3.1 Forberedelser til intervjuet .....	22
4.3.2 Gjennomføring av intervju.....	22
4.4 Bearbeiding av data.....	23
4.4.1 Tematisk analyse .....	24
4.4.2 Den intervjuedes fortelling .....	25
4.5 Forskerposisjon og etiske hensyn .....	26
5. Analyse.....	27
5.1 Forståelse av begrepene bærekraft og ESG .....	27
5.2 Intertekstualitet i lesing av rapporter .....	28
5.2.1 Fremgangsmåte i lesing av rapporter.....	28
5.2.2 Konkretisering av mål i rapportene .....	30



5.2.3	Tall som informasjonsgrunnlag .....	30
5.2.4	Transparens i rapportene .....	31
5.3	Utfordringer med bærekraftsrapportene .....	32
5.3.1	Rapportene som markedsføringsmateriale .....	32
5.3.2	Tekst, bilder og varierende begrepsbruk .....	34
5.3.3	Sosiale forhold .....	35
5.3.4	Grønnvasking .....	36
5.4	Fondsforvalternes egne redegjørelser .....	37
6.	Drøfting .....	39
6.1	Bruk av bærekraftsrapporter som en kompleks profesjonell praksis .....	39
6.1.1	Mange omkringliggende tekster har innvirkning på praksisen .....	39
6.1.2	Behov for etterprøvbarehet .....	40
6.2	Utfordringer i profesjonell praksis .....	41
6.2.1	Å ta stilling til bærekraftighet .....	41
6.2.2	Bærekraftsrapportens hybriditet .....	42
6.2.3	Grønnvasking som en overhengende fare .....	43
6.3	Krav til literacy i profesjonell praksis .....	44
7.	Avslutning – studiens bidrag og videre forskning .....	46
	Litteraturliste .....	47
	Vedlegg .....	51

## Modeller

Modell 1: Dysthes dialogiske diskursmodell (1997, s. 54).....	16
---	----

## Tabeller

Tabell 1: Fasestruktur dybdeintervju.....	21
---	----

## 1. Innledning

Som et svar på samfunnsutviklingen og klimautfordringene samfunnet står overfor, er det en stadig økende bevissthet omkring og fokus på bærekraft. Det økte fokuset og bevisstheten gjenspeiles blant annet i større forventninger og strengere krav til informasjonsplikt omkring påvirkning på omgivelser og tiltak for en mer bærekraftig utvikling i næringslivet og finansbransjen (Buallay, 2019; Busch et al., 2021). Bærekraftig finans, vil ifølge Cunha et al. (2021) si investeringer som adresserer de langsiktige utfordringene innenfor bærekraftig utvikling. Busch et al. (2021) peker på at bærekraftig finans skal være et bidrag til en bærekraftig og inkluderende vekst i samfunnet, gjennom å støtte samfunnets langsiktige behov og styrke finansiell stabilitet ved å ta inn miljø-, sosiale og styringsforhold (ESG) i investeringsbeslutninger (s. 21). Hvordan et selskap er innenfor ESG og hvordan selskapet jobber med bærekraft og bærekraftig utvikling skal dermed få en større rolle for hvor konkurransedyktig og attraktivt selskapet ansees for å være. Krav til forvaltning av fond med bærekraft som en del av strategien eller som et formål er et aspekt av dette arbeidet med bærekraftig finans.

Innenfor kapitalforvaltning kan et fond beskrives som en felles investering hvor mange investorer går sammen om å kjøpe aksjer eller rentepapirer. Hvert fond har en profesjonell forvalter til å styre investeringene, som jobber for å gi investorene best mulig avkastning. Profesjonen forvalter har ingen formelle utdanningskrav, men en typisk bakgrunn vil være økonomi- og finansfag. I sin profesjonelle praksis gjør forvalterne de investeringene de til hver tid mener er de beste, etter ulike retningslinjer satt av selskapet og bransjen. Fondsforvalternes praksis i vurderingen av et selskap består av å lese informasjon om selskapet og bransjen, møte selskapets ledelse og ansatte og analysere, dokumentere og redegjøre for et inntrykk som skal lede til en beslutning. Å lese selskapenes ulike rapporter, deriblant om bærekraft, er en del av denne praksisen. Fondets type (investeringsprofilen) avhenger av hvilke verdipapirer forvalteren investerer i. Fond kan slik ha ulike investeringsstrategier, som å følge det globale markedet, investere innenfor helsesektoren eller ha bærekraft som en strategi eller et formål. Forvaltning av fond med bærekraft som strategi eller et formål har ytterligere krav til vurderinger, redegjørelser og dokumentering skal de kunne betegnes som bærekraftig forvaltet i sin investeringsprofil (Busch et al., 2021; Driessen, 2021). Hensikten med disse kravene er å sørge for at investorene i fondene er informert om hvordan bærekraft er hensyntatt i forvalternes investeringsbeslutninger, gjennom åpenhet om og dokumentasjon av beslutningene. Bærekraftfokusert fondsforvaltning vil utdypes i bakgrunnskapittel 2.3.

Forvaltning av fond med bærekraft som strategi eller formål kan gjennom sine institusjonelle og organisatoriske regler og prosedyrer ansees som en institusjonelt etablert yrkesutøvelse og en profesjonell praksis (Sarangi & Candlin, 2010). Språk og kommunikasjon er en viktig del av fondsforvalternes profesjonelle praksis, blant annet gjennom innhenting, vurdering og dokumentering av relevant informasjon i investeringsbeslutninger. Denne praksisen stiller høye krav til lesing og skrivning hos profesjonsutøveren. Kravene til innhenting, vurdering og dokumentering av og om beslutninger i fondsforvalternes profesjonelle praksis kan sees mot hvordan lese- og skriveferdigheter får stadig større betydning i det moderne arbeidsliv (Karlsson, 2006;2009). Min studie handler om å undersøke forvalteres profesjonelle praksis innenfor bærekraftig fondsforvaltning, ved å intervju dem om hvordan de bruker og vurderer bærekraftsrapporter hos ulike selskap. Jeg ønsker å få innblikk og innsikt i

fondsforvalternes forståelser, vurderinger og beslutninger i kraft av deres profesjonelle rolle.

### 1.1 Formål og forskningsspørsmål

Studien inngår i fagfeltet anvendt språkvitenskap og knytter seg til den delen av fagfeltet som omtales som anvendt språkvitenskap innen profesjoner (Sarangi, 2005), gjennom å undersøke kommunikasjon i arbeidslivet med søkelys på kommunikative utfordringer i institusjonelle kontekster. Gjennom fortolkning og økt forståelse av profesjonelle praksiser, har feltet anvendt språkvitenskap som fokus å fremskaffe ny relevant kunnskap for forskningsfeltet og involverte praktikere (Roberts, 2003).

Gjennom studien håper jeg å bidra med ny kunnskap om bruk av bærekraftrelaterte rapporter innenfor fondsforvaltning med bærekraft som strategi eller formål. Jeg ønsker å belyse hvordan økte krav til literacy og regelverkskrav utfordrer forvalternes praksis. Studien kan slik bidra med kunnskap av relevans for både fagpersoner innen anvendt språkvitenskap og for bærekraftforskere generelt. Videre kan studien bidra med relevant kunnskap for praktikernes arbeid med og forståelse av bærekraftrapportering. Studiens avgrensning kan gjøre den spesielt interessant for aktører innenfor finansbransjen, men kan potensielt også være relevant innen andre bransjer da skriving og lesing av bærekraftrapporter spiller en viktig rolle i mange profesjoner.

Denne studien er basert på individuelle semistrukturerte intervju med forvaltere som jobber med fond med bærekrafttema. Gjennom analyser av datamaterialet belyser jeg følgende forskningsspørsmål:

*Hvordan beskriver fondsforvalterne bruk av bærekraftrelaterte rapporter i sin profesjonelle praksis, og hvilke utfordringer i vurderingen møter de?*

Dette undersøker jeg gjennom å belyse to delspørsmål:

*Hvordan beskriver fondsforvalterne sin bruk av bærekraftrelaterte rapporter?  
Hvilke utfordringer møter fondsforvalterne i lesingen og vurderingen av informasjon i disse rapportene?*

Ved å svare på forskningsspørsmålene kan dette prosjektet si noe om hvordan nåsituasjonen er for fondsforvaltere innenfor bærekraftorienterte fond.

### 1.2 Oppgavens struktur

I studiens bakgrunnskapittel presenterer jeg sentrale faktorer for fondsforvalternes bruk av bærekraftsrapporter. I teorikapittelet gjør jeg rede for studiens teoretiske rammeverk, et dialogisk perspektiv på språk og kommunikasjon. I dette kapittelet tar jeg også for meg literacy og det moderne arbeidslivet redegjørelser og profesjonell praksis hos intervjudeltakere som relevante teoretiske aspekter for studien. I metodekapittelet presenterer jeg studiens metode og min fremgangsmåte i planlegging, rekruttering og gjennomføring av fire semistrukturerte intervju. I dette kapittelet greier jeg også ut om studiens valgte analysemetode, tematisk analyse, og de ulike tilhørende fasene. Til sist i metodekapittelet gjør jeg rede for min forskerposisjon og etiske spørsmål i studien.

I studiens analysedel belyser jeg gjennomgående temaer identifisert i intervjudeltakernes beskrivelser av bruk av bærekraftsrapporter. Kapittelet begynner med å belyse intervjudeltakernes forståelse av begrepene bærekraft og ESG, hvilket betraktes som relevant for å belyse intervjudeltakernes holdning til tema. Neste delkapittel tar for seg intertekstualitet i lesing av rapporter. Hvordan fondsforvalterne forteller at de bruker

bærekraftsrapportene, kan gi et bilde av hva deres praksis er styrt av. Det tredje delkapittelet belyser hvilke utfordringer intervjudeltakerne trekker frem i bruk av bærekraftsrapporter. Intervjudeltakernes beskrivelser av utfordringer med bærekraftsrapporter kan si noe om hvordan sjangerens hybriditet skaper utfordringer for utøvelse av profesjonell praksis hos fondsforvalter. Til sist presenteres egne redegjørelser som et fremtredende tema i intervjudeltakernes beskrivelser i bruk av bærekraftsrapportene.

Studiens drøfting har en mer fortolkende tilnærming. Her diskuterer jeg praksisens kompleksitet med utgangspunkt i temaene omkringliggende tekster og behov for etterprøvnbarhet. Deretter drøfter jeg utfordringer i praksisen med utgangspunkt i tema ta stilling til bærekraftighet, bærekraftsrapportens hybriditet og grønnvasking. Til sist diskuteres krav til literacy i fondsforvalternes praksis.

I oppgavens siste del presenteres studiens teoretiske og empiriske bidrag og muligheter for videre forskning.

## 2. Bakgrunn

I dette kapittelet vil jeg belyse sentrale faktorer for fondsforvalteres bruk av bærekraftrelaterte rapporter. Først vil jeg ta for meg begrepene bærekraft og miljø-, sosiale og styringsforhold (ESG). Videre tar jeg for meg bærekraftsrapportering som praksis og hvilke sentrale krav som omkranser sjangeren, for å belyse hva som er med på å forme den. Deretter vil jeg greie ut om bærekraftfokusert fondsforvaltning, for å gi et bilde av de institusjonelle faktorene i fondsforvalterens praksis. Jeg gir deretter en kort oversikt over relevante begreper som fondsforvalterne brukte i sine beskrivelser i intervjuene. Til sist følger en oversikt over relevant forskning innenfor bærekraft og bærekraftsrapportering for denne studien.

### 2.1 Begrepene bærekraft og ESG

Begrepene *bærekraft* og *bærekraftig utvikling* har vært, og er stadig, under gjenstand for en rekke ulike definisjoner og fortolkninger (Laine, 2005;2010). Med utgangspunkt i at bærekraft og bærekraftighet kan sees på som en kapasitet og et mål om å opprettholde noe over tid, kan bærekraftig utvikling sees på som veien mot målet (Broman & Robèrt, 2017; Laine, 2005). *Bærekraftig utvikling* kan slik sies å forstås som «en utvikling som tilfredsstillir dagens samfunnsbehov uten å ødelegge fremtidige generasjoners muligheter til å tilfredsstille sine behov» (UNWCED, 1987, s. 8 i Laine, 2005, s. 396). Begrepet bærekraftig utvikling ble kjent gjennom rapporten *Vår felles framtid* som ble lagt fram av Verdenskommisjonen for miljø og utvikling i 1987 (Laine, 2005). Begrepet bærekraftig utvikling sies å ha blitt definert løst i rapporten *Vår felles framtid*, hvilket har resultert i en rekke ulike definisjoner og fortolkninger og kan ha medvirket til at begrepet «betyr ulike ting, for ulike mennesker, i ulike kontekster» (Bebbington, 2001 i Laine, 2005, s. 395). Bruken av begrepene har økt som resultat av FNs bærekraftsmål fra 2015 (Bauer et al., 2021; Dyck et al., 2019). FNs bærekraftsmål er en rekke mål for bærekraftig utvikling fram mot år 2030 vedtatt av FNs medlemsland (FN, u.å.). FNs bærekraftsmål omfatter 17 hovedmål og 169 delmål. Den økte bruken av begrepene kan sees mot at både myndigheter og selskaper bruker bærekraftsmålene som retningslinjer for sitt arbeid med bærekraft, hvor bærekraftsrapportering er et ledd i arbeidet (Baumgartner & Rauter, 2017).

Arbeidet med bærekraftig finans i EU drives av EU-kommisjonen, som er en av styringsorganene i EU. EU-kommisjonen, definerer bærekraftig finans som prosessen som tar hensyn til miljø-, sosiale og styringsrelaterte forhold (ESG) når investeringsbeslutninger tas (European Commission, u.å.b). EU-kommisjonen eksemplifiserer de ulike forholdene som å kunne være: E står for environmental, det vil si selskapets innvirkning på klima som gjelder for eksempel vann, avfall og andre miljøspørsmål; S står for social, det vil si selskapets innvirkning på sosiale forhold som personvern, menneskerettigheter eller barns rettigheter; G står for governance, det vil si selskapets virksomhetsstyring innenfor forhold som arbeidsrettigheter, skatt og korrupsjon. ESG i bærekraftsrapporter kan slik sees på som viktig informasjon for fondsforvalteren og bærekraftsrapporten blir en tekst som har betydning for fondsforvalterens vurderinger.

### 2.2 Bærekraftsrapportering

Bærekraftsrapportering omhandler både rapportering på eget arbeid med bærekraft og praksisen av å måle, rapportere og kommunisere informasjon knyttet til ESG (Christensen et al., 2021). Dette inkluderer hvordan selskapet påvirker disse aspektene samt hvordan selskapet selv påvirkes av dette. Til tross for foreløpige få formelle krav

svarer stadig flere selskap, både i Norge og globalt, opp forventningene til åpenhet gjennom å publisere informasjon om sin ESG og sitt arbeid innenfor bærekraft i rapporter (Carson, 2019). Regnskapspliktige selskap med over 50 ansatte må redegjøre for sitt samfunnsansvar, men rapportene kan ha ulik form og innhold grunnet begrensede krav i norsk lovverk (Regnskapsloven, 1998, §3.3c). Flere standarder har blitt utviklet i forsøk på å harmonisere bærekraftsrapportering, hvorav den mest kjente er utviklet av GRI, men ettersom standardene fremdeles er frivillige har effekten vært tilsynelatende begrenset (Feix & Philippe, 2020).

Allikevel regnes bærekraftsrapportering som en institusjonelt etablert form for skriftlig kommunikasjon (Rahm et al., 2020), bestående av en kombinasjon av narrative tekster, kvantitative data og multimodale elementer (Fuoli, 2018). Bærekraftsrapportering er slik i stadig utvikling og dette gjenspeiles også i en variasjon på tittelen (Jaworska & Nanda, 2018). Eksempelvis CSR-report (rapport om samfunnsansvar) og sustainability report (bærekraftsrapport) (Fuoli, 2018). Integrert rapportering (IR-rapport), årsrapporter der selskaper formidler både finansielle og bærekraftsrelaterte tema i ett felles dokument eller hvor bærekraftsrapporteringen inngår som egne kapitler forekommer også (Zappettini & Unerman, 2016). I denne studien har jeg valgt å bruke betegnelsen *bærekraftsrapport* for å beskrive disse ulike titlene. I og med at selskapene selv skriver bærekraftsrapportene, er det deres perspektiver man får tilgang til gjennom å lese dem (Rahm et al., 2020).

### 2.3 Bærekraftsfokusert fondsforvaltning

En fondsforvalter som forvalter et fond skal i sin praksis følge selskapets og bransjens ulike retningslinjer for investeringer. Forvaltning av fond med bærekraft som strategi eller et formål har ytterligere krav til vurderinger, redegjørelser og dokumentering. Disse kravene beskrives i EUs taksonomi for økonomisk aktivitet og SFDR. EUs taksonomi for økonomisk aktivitet er et klassifiseringssystem som omfatter krav om offentliggjøring av i hvilken grad økonomiske aktiviteter er bærekraftige. Formålet med taksonomien og offentliggjøringsforordningen (SFDR) er lage et system som gjør det lettere for investorer å finne reelt bærekraftige investeringsmuligheter.

#### OFFENTLIGGJØRINGSFORORDNINGEN (SFDR)

I EU trådte Offentliggjøringsforordningen (SFDR: Sustainable Finance Disclosure Regulation) i kraft 10. mars 2021 (Bengo et al., 2022). SFDR skal bidra til standardisering av og øke kravene til fondsforvalteres rapportering og offentliggjøring om bærekraft, slik at sluttinvestor vet hvordan bærekraft er tatt hensyn til i investeringsbeslutningene. SFDR pålegger fondsforvaltere å være åpne om hvordan de integrerer bærekraftsrisiko i sine risikovurderinger. I markedsføring av bærekraftige investeringsprodukter (fond) er det ytterligere krav til offentliggjøring, ved at det i rapporter må beskrives hvordan produktene bidrar til bærekraft og deres grønne andel, som definert av taksonomien. Fondsforvalterne i studien forvalter fond som kategoriseres som artikkel 8 og artikkel 9 innen SFDR og i det følgende kommer en forklaring om de ulike artiklene og hvordan de skal redegjøres for som bærekraftige i henhold til taksonomien.

SFDR deler investeringsprodukter inn i fire hovedkategorier (Bengo et al., 2022). Hvit kategori, grå fond (jf. artikkel 6 i forordningen), lysegrønne (jf. artikkel 8 i forordningen) og mørkegrønn kategori (jf. artikkel 9 i forordningen). For klassifisering av fond vil dette si:

Hvit kategori: Fond der bærekraftsrisiko ikke er integrert.

Artikkel 6: Fond der bærekraftsrisiko integreres i investeringsbeslutninger.

Artikkel 8: Fond som «fremmer» sosiale eller miljømessige egenskaper, eller en kombinasjon av disse. Aktører som omtaler målsetninger eller ambisjoner med hensyn til ESG eller bærekraft i sin markedsføring av sitt fond, eller i en investeringspolicy.

Artikkel 9: Har bærekraftige investeringer som (ett av) investeringsmålene. Det kan være et miljømål, eksempelvis ressurseffektivitet (bruk av energi, fornybar energi, råvarer, biologisk mangfold), eller et sosialt mål som for eksempel likestilling eller sosial integrering. Det forutsettes god styringspraksis, spesielt i forhold til ledelsesstrukturer, medarbeiderrelasjoner og skatteoverholdelse. Det er ikke en minimumsandel for hvor stor andel av fondets investeringer som må kvalifisere som bærekraftige investeringer.

#### *Hvordan taksonomien fungerer*

Taksonomien inneholder en liste over ulike økonomiske aktiviteter og tilhørende kriterier som må oppfylles for at disse kan defineres som bærekraftige (European Commission, u.å.a). EUs taksonomi er knyttet opp mot EUs seks miljømål:

- Begrensning av klimaendringene (reduksjon av klimagassutslipp)
- Klimatilpasning
- Bærekraftig bruk og beskyttelse av vann og marine ressurser
- Omstilling til en sirkulær økonomi
- Forebygging og bekjempelse av forurensning
- Beskyttelse og gjenopprettelse av biologisk mangfold og økosystemer

Taksonomien skal definere hva en bærekraftig aktivitet er. For at en aktivitet kan klassifiseres som bærekraftig må den oppfylle tre krav:

1. Bidra vesentlig til minst ett av seks miljømål, nevnt over.
2. Ikke vil være til skade for noen av de fem andre miljømålene, nevnt over.
3. Oppfylle minimumsstandarder for sosialt ansvar, herunder gode standarder for menneskerettigheter, arbeidsforhold og korrupsjon.

En fondsforvalter som forvalter fond som klassifiseres som artikkel 8 eller 9, må slik i sin praksis vurdere, redegjøre for og dokumentere hvordan en investering i et selskap klassifiseres som en bærekraftig aktivitet.

#### 2.4 Relevante begreper

I intervjuene brukte intervjudeltakerne forkortelser og begrep omkring sin praksis det er viktig å forstå betydningen av. I det følgende kommer en liste med begrep og forklaringer:

KPI: Key Performance Indicators. Kvantifiserbare og målbare tema som kan følges over tid.

Net zero: Mål om å oppnå null utslipp av klimagasser. Kalles også for å være karbonnøytral.

Målbilde: Et bilde eller en beskrivelse av hva man skal oppnå i en strategi.



ESG-rating: ESG-score gitt av eksterne ratingbyråer (Zumente & Lace, 2021).  
Eksempelvis Morningstar, MSCI og Refinitiv.

Kvantifisere: Å uttrykke i målbare størrelser, å fastsette størrelser og å bestemme deres betydning.

Grønnvasking: Misvisende kommunikasjon som leder interessenter til å tro at selskapers arbeid innenfor bærekraft og deres ESG er bedre enn den faktisk er (Lyon & Montgomery, 2015).

## 2.5 Tidligere forskning

Selskapers rapportering om interne forhold (corporate disclosures) beskrives som et understudert område innen språkvitenskapen (Fuoli, 2012; Jaworska & Nanda, 2018). Videre har jeg til gode å finne studier innenfor språkvitenskap som undersøker leserens perspektiv eller om profesjonen fondsforvaltning og bruk av bærekraftsrelaterte rapporter. Jeg vil derfor presentere studier om bærekraftsrapporter og skriverperspektivet, samt studier om bærekraftsdiskursen. Studiene består primært av dokumentstudier som gjennom tekstanalyse har sett på ulike retoriske og diskursive aspekter.

Laine (2010) har i sin studie undersøkt hvordan selskaper har endret sitt språk omkring bærekraft i sine rapporter fra 1987 til 2005. Laine argumenterer for at rapportene er et aktivt media hvor selskapene rekonstruerer og restrukturerer diskursen om selskapers bærekraft. Rapporter om interne forhold sees på som bedriftskommunikasjon, hvor selskaper tar strategiske valg angående retorikk og retoriske argumenter. Studien viser en pågående diskursiv debatt, hvor også bedriftsaktører aktivt deltar. Bærekraftig utvikling portretteres som et gjennomførbart mål i bærekraftsrapportene, noe som allerede er innlemmet i alt selskapene gjør eller er mulig å innlemme. I en annen studie diskuterer Laine (2005) hvordan rapporter om interne forhold konstruerer bærekraftig utvikling som et vinn-vinn-konsept, som lar samfunnet nyte økonomisk vekst, miljøbeskyttelse og sosial forbedring uten noen form for byttehandel eller radikale endringer i sosial orden. Bak selskapsretorikken påpeker Laine at det er lite bevis som tyder på at selskaper gjør som de sier. Gjennom en annen studie viser Laine (2009) at selskaper har endret retorikk i rapportene fra å på 70-tallet være problemsentrerte og reaktive, til å på 2000-tallet bli fokusert på verdier, sosial signifikans, image og visualitet.

Rahm et al. (2020) argumenterer i sin studie for at bedrifters rapporter ikke bare er en sammenstilling av retrospektive redegjørelse for finansiell status og ytelse, men også et pek mot fremtiden gjennom å presentere drømmer, aspirasjoner og fantasier. Den formelle funksjonen til rapporter er å gi interessenter korrekt informasjon som input i deres vurdering av bedriften og dens ytelse. På samme tid brukes rapporter til andre formål som merkevare og imagebygging. Rahm et al. argumenterer for at disse bedriftsvisjonene bygger opp under konstruksjonen av tillit og legitimitet. Bellucci et al. (2019) belyser i sin studie hvordan bærekraftsrapporter brukes til å føre dialogisk redegjørelse med leseren, her en interessent i bedriften, samt hvordan fokuset på interessenter er med på å definere innholdet i rapportene. Jaworska og Nanda (2018) diskuterer i sin studie hvordan rapportsjangeres variabilitet skyldes dens frivillighet og at det dermed er opp til selskapet å selv vurdere hva det ønsker å inkludere og ikke inkludere i bærekraftsrapporten. Bhatia (2012) beskriver i sin studie bærekraftsrapporten som en hybridisert sjanger, hvilket innebærer en blanding av formål, blant annet selvpromotering. Bærekraftsrapportene beskrives som en pr-øvelse heller enn en

transparent fortelling om sin praksis. Zappettini og Unerman (2016) har i sin studie av integrerte rapporter sett at rapportene blandet språk om bærekraft med finansielle forslag for å få det til å passe spesifikke organisatoriske narrativ eller kommunikative formål.

Yu og Bondi (2017) undersøker i sin studie bærekraftsrapporters generiske struktur og sammenligner bevegelsesstrukturen i engelske, italienske og kinesiske bærekraftsrapporter. Studien finner at bærekraftsrapporter karakteriseres av retorisk rekursivitet og hybriditet av talehandlinger. Selskapenes rapporter preges ikke bare av «rapportering» og «presentering», men også «demonstrering», «evaluering» og «forpliktelse». Bondi (2016) ser i sin studie på hvordan bedrifters rapportering om interne forhold refererer til fremtiden og hvordan dette bidrar til å bygge identitet hos selskapet. Bondi påpeker at bedrifters lovnader innenfor bærekraft kan være nyttig for å endre oppfatning av selskapet og kan potensielt være med på å distrahere interessenter fra mer kritiske aspekter av selskapets drift, men på samme tid kan denne strategien føre til forventninger til selskapene som det kan bli vanskelig å møte. Yu og Bondi (2019) diskuterer i sin studie hvordan disse lovnadene er misvisende og hvordan å ikke klare å holde dem kan føre til et langvarig tap av tillit hos interessenter.

Ifølge Lyon og Montgomery (2015) har forekomsten av grønnvasking økt i takt med et økt fokus på bærekraft. I takt med bedrifters grønne påstander har også skeptisismen hos interessenter økt. Økningen av forekomster av grønnvasking er vist å føre til økende skepsis blant interessenter som oppfatter bærekraftsrapporter som er en form for PR-kommunikasjon brukt av selskap med formål om å pynte på sitt image, og at innholdet i rapportene ikke stemmer med virkeligheten (Gatti et al., 2019). Studien viser at frivillig og uregulert bærekraftsrapportering åpner en gråsonerområde for selskap til å komme med misledende kommunikasjon og i andre rekke for grønnvasking. Studien peker også på at konsekvensene og implikasjonene av grønnvasking øker og det å bli beskyldt eller tatt for grønnvasking har store konsekvenser for selskapers omdømme og legitimitet.

### 3. Teoretisk rammeverk

Formålet med kapittelet om teoretisk rammeverk er å redegjøre for hvordan de valgte teoretiske perspektivene kan bidra til å belyse studiens forskningsspørsmål. I første del av kapittelet vil jeg presentere et interaksjonistisk perspektiv på språk og kommunikasjon og hvordan en dialogistisk diskursmodell vil kunne være relevant for å belyse fondsforvalteres bruk av bærekraftsrapporter. I andre del av kapittelet vil jeg gjøre rede for hvordan teori om literacy, redegjørelser og profesjonell praksis kan bidra til å belyse studiens forskningsspørsmål.

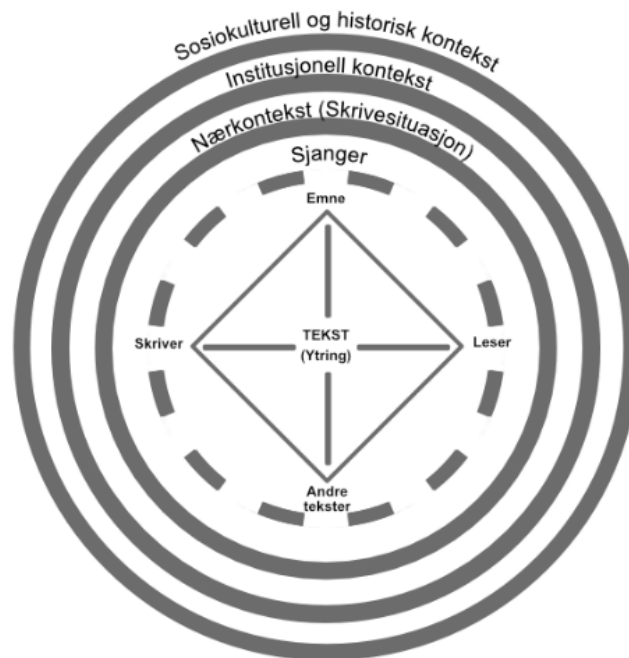
#### 3.1 Interaksjonistisk perspektiv på språk og kommunikasjon

I denne studien legges det til grunn et konstruktivistisk syn på kunnskap. Ståstedet innebærer at det som gjøres, sies eller skrives sees på som skapt, og noe som blir slik på grunn av kontekst, relasjon og fortolkning (Skilbrei, 2019). Kunnskapen som kommer frem som en følge av denne studien, sees derfor på som skapt mellom forsker og intervjudeltaker i intervjusituasjonen og er et uttrykk for den intervjuedes forståelse og fortolkning av emnet. Et sentralt prinsipp i den kunnskapsteoretiske tilnærmingen dialogisme er at mening skapes i samspill mellom kommuniserende parter og med ulike kontekster (Dysthe, 1997; Linell, 1998, s. 35). Dialogisme handler om gjensidig påvirkning mellom et individs tankeprosesser, mellom mennesker, og mellom mennesker og tekster. Begrepet kontekst tar for seg sammenhengen eller omgivelsene en ytring inngår i (Svennevig, 2020, s. 25). Ifølge Linell (1998) kan enkeltytringer forstås i sin lokale samtalekontekst, men de må også forstås i sin større sosiale og kulturelle kontekst, da det trekkes på ulike mulige kontekster i samskapingen. Konteksten kan slik sies å være dynamisk, og omskapes hele tiden i felleskap av deltakerne i kommunikasjonssituasjonen (Scheuer, 2005). En dialogistisk kunnskapsteoretisk tilnærming innebærer også et interaksjonelt perspektiv på språk og kommunikasjon (Järvinen & Mik-Meyer, 2005). Alle former for kommunikasjon kan betraktes som å være en form for interaksjon (Linell, 2009, s. 14) og interaksjonisme innebærer at betydningen av et fenomen skapes i interaksjonen mellom mennesker eller mellom mennesker og tekster (Järvinen & Mik-Meyer, 2005). Mening blir slik ikke en uavhengig størrelse som kan avdekkes, men et relasjonelt fenomen, som kun kan bestemmes i en konkret situasjon og ved å dra inn konteksten. I et interaksjonelt perspektiv kan man slik betrakte bærekraftsrapporteringen som en dialog mellom skriver(e) og leser(e). I tillegg går bærekraftsrapporten i dialog med omkringliggende tekster og andre kontekstuelle faktorer.

### 3.2 En dialogisk diskursmodell

Utgangspunktet for min forståelse av kontekstuelle faktorer i denne studien er Dysthes dialogiske diskursmodell (1997, s. 53-54).

Figur 1: Dysthes dialogiske diskursmodell (1997, s. 54)



I Dysthes dialogiske diskursmodell (1997, s. 53-54) er selve teksten plassert i sentrum, omgitt av ulike kontekstuelle dimensjoner. Skriver, leser, tekstens tema og andre relaterte tekster er nærmest sentrum og er aktører av relevans i nærkonteksten (Dysthe, 1997). Dimensjonen sjanger er inkludert som en egen del av nærkonteksten. Jeg vil i det følgende gjøre rede for dimensjonene og aktørene og hvordan de er relevant for å belyse fondsforvalteres bruk av bærekraftsrapporter.

Ifølge Dysthe (1997) vil hvordan en skriver være formet av skriverens forventninger til leseren av teksten. Skriverne av bærekraftsrapportene kan sies å ha bestemte lesere i tankene og muligens det de antar er leserens holdninger til temaet bærekraft, som også vil ha betydning for eller innvirkning på hvordan teksten skrives. I et interaksjonistisk perspektiv er skriverens orientering mot og visshet om tekstens potensielle leser(e) sentralt i tekstproduksjon. Dette kan omtales som adressivitet, som handler om at skrivere alltid har en forestilling, bevisst eller ubevisst, om hvem de henvender seg til gjennom tekstene (Bakhtin, 1986 i Dysthe, 1997). Skriverens holdninger til temaet bærekraft og hens antakelser om leserens holdninger til temaet kan dermed sies å sette spor i språket og utformingen av teksten. Bærekraftsrapporten kan i lys av dette beskrives som flerstemt ved at den bærer spor etter ulike dialoger i seg.

#### *Intertekstualitet*

Begrepet *intertekstualitet* beskriver relasjoner mellom ulike tekster, for eksempel hvordan tidligere tekster preger produksjonen av nye tekster og setter spor i teksten (Bazerman, 2004; Dysthe, 1997). På lignende måte har tidligere tekster som leseren har med seg også innvirkning på lesingen av teksten. Tidligere og fremvoksende tekster har slik en påvirkningskraft på skriveren, leseren og emnet, og dermed også på den teksten

som skrives (Dysthe, 1997). Bærekraftsrapporter inneholder både eksplisitte og implisitte intertekstuelle referanser. Eksplisitte referanser kan være at teksten inneholder henvisninger til FNs bærekraftsmål eller lovverk som EU taksonomi og SFDR. Implisitte referanser kan eksempelvis være ulike språklige kjennetegn som gjør at teksten anses som å tilhøre sjangerkolonien rapport eller at rapportskriveres dialog med potensielle lesere av rapportene har innvirkning på hva de skriver i tekstene.

Intertekstualitet innebærer at tekster og samtaler baserer seg på andre tekster og samtaler, og dette setter ulike spor i interaksjonen (Scheuer, 2005, s. 56). Når en tekst baserer seg på tidligere deler av samme tekst, kalles det for *intratekstualitet* (Bazerman, 2004, s. 89). Hver gang noen andre sine ord, eller ord fra et annet dokument eller en annen del fra samme dokument brukes i en ny kontekst, *rekontekstualiseres* ordene og gis ny mening i en ny kontekst (Bazerman, 2004; Linell, 1998, s. 154).

*Rekontekstualisering* er en prosess hvor tidligere snakk, tekst og kontekst blir reproduisert og forandret (Linell, 1998). Rekontekstualisering innebærer at språklige ressurser, situasjonsdefinisjoner, kunnskap og argumenter gjenbrukes i nye kontekster. Dette kan også bety at mening tilføyes i og gjennom den nye situasjonen (Linell, 2011, s. 82). Ofte må det enten en forenkling, forkorting, utarbeiding og refokusering til for at informasjonen skal passe i den nye konteksten (Bernstein, 1990 i Linell, 1998, s. 155). Fondsforvalternes krav mot seg til å redegjøre for egen vurdering av bærekraftig investering innebærer en transformasjonsprosess der informasjonen tas ut fra én kontekst til en annen.

#### *Aktører*

I min studie, hvor jeg har fokus på leserne av rapporter vil relasjonene mellom *leser-skriver*, *leser-emne*, og *leser-andre tekster* være spesielt interessante og relevante å trekke inn for å kunne belyse fondsforvalternes lesing og forståelse av rapportene. For eksempel kan fondsforvalternes forståelse av skrivere, eller hens holdning til temaet bærekraft ha betydning for hvordan hen leser og vurderer rapportene. Det vil også i analysen være relevant å undersøke på hvilke måter andre tekster som fondsforvalterne har med seg, har betydning for hvordan fondsforvalteren skaper mening. Dette kan for eksempel være EU taksonomien eller SFDR.

#### *Kontekstuelle dimensjoner*

De kontekstuelle relasjonene har også betydning for meningsskapingen. Med andre ord hvordan fondsforvalteren vil lese, bruke og forstå bærekraftsrapportene. De kontekstuelle relasjonene handler om teksten i forhold til konkrete hendelser og omstendigheter og i hvilken sammenheng den leses. Dette omfatter den *nære konteksten* (lesesituasjonen) og sjangeren, hvor leserens forståelse av bærekraftsrapporter som sjanger kan tenkes å legge føringer på leserens forståelse av teksten. *Den institusjonelle konteksten* konteksten leseren er en del av kan forstås som bedriftskulturelle faktorer eller de organisatoriske rammene som ligger rundt bærekraftig fondsforvaltning. *Den sosiokulturelle og historiske konteksten* omfatter kontekstuelle faktorer på et mer abstrakt eller mindre synlig nivå (Linell, 1998, s. 130). Denne dimensjonen kan knyttes til mer globale eller nasjonale kontekstuelle faktorer i selskapenes omgivelser, slik som diskusjoner knyttet til selskapers samfunnsansvar, eller de strukturelle rammene myndighetene legger for rapporteringen.

## Sjangre

Sjangre kan beskrives som et sett gjenkjennbare kommunikative hendelser, karakterisert av et sett kommunikative formål, identifisert og felles forstått av medlemmer av det profesjonelle eller akademiske miljøet de jevnlig oppstår i (Bhatia, 2004, s. 23). Bhatia beskriver klustre av sjangre med felles kommunikative formål som sjangerkolonier og bærekraftsrapporter kan anses som å inngå i sjangerkolonien rapport. Swales (1990, s. 58) forteller at en sjangers formål former strukturen og påvirker valget av innhold og stil. Formålet til bærekraftsrapporter vil slik være med på å forme rapportens innhold. Sjangre beskrives også som å være utfallet av gjentakende svar på spesifikke behov (Bremner, 2018, s. 18). Hvilke kommunikative formål bærekraftsrapporter har og hvilken pågang skriverne får av ulike interessenter, vil dermed være med på å forme rapportens form og innhold.

Med utgangspunkt i dialogismen og den dialogiske diskursmodellen kan både skrivning og lesing/forståelse av bærekraftsrapportene betraktes som å bli til i gjensidig påvirkning mellom både ulike kontekstuelle faktorer og dimensjoner rundt den kommunikative praksisen. Leserens holdninger til og forståelse av temaet det skrives om, bærekraft og ESG, og andre tekster vil ha innvirkning på hvordan teksten leses og forstås. Dysthes modell kan slik bidra til å belyse ulike faktorer som spiller inn i fondsforvalternes bruk av bærekraftsrapporter i investeringer.

### 3.3 Literacy

I det moderne arbeidslivet har lesing og skrivning fått stadig større betydning og det viser seg i blant annet økte krav til dokumentasjon av arbeid. Derfor snakker flere forskere om en *tekstualisering* i arbeidslivet, som handler om at mennesker i økende grad snakker og skriver om sitt arbeid, og i tillegg gjør det på tvers av tradisjonelle diskurser (Iedema & Scheeres, 2003). Denne tekstualiseringen stiller større krav til det som kalles *literacy* i nyere skriverforskning og literacy beskrives av Karlsson (2006; 2009) som å omhandle det økte kravet til lese- og skriveferdigheter, fleksibilitet og eget ansvar i det moderne arbeidslivet. Literacy beskriver hvordan ferdighetskrav til lesing og skrivning har blitt mer komplekse og literacies til hvordan lese- og skriveferdigheter må sees i sammenheng med den institusjonelle konteksten hvor skrivning og lesing brukes til ulike formål. Iedema og Scheeres (2003) forteller at man som en følge av økt tekstualisering i det moderne arbeidslivet stiller stadig større krav til profesjonelle i å kunne utøve en bredere praksis og samtidig kunne kommunisere om den. Denne utviklingen kobles til økt globalisering og offentlig ansvarliggjørelse, hvilket er relevant for fondsforvalternes krav til sine redegjørelser for investeringsvalg overfor flere interessenter. Fondsforvalterne har slik flere adressater og større krav til literacy gjennom taksonomi og SFDR.

### 3.4 Redegjørelser

Et annet relevant begrep for denne studien er «accounts» og det oversettes ofte på norsk til «redegjørelser». En redegjørelse er forklaringer på atferd og valg (Arribas-Ayllon et al., 2011). Billig (1991 i Arribas-Ayllon et al., 2011) forteller at redegjørelser i sin kjerne er retoriske og argumentative strategier, med mål om å overbevise, beskytte eller vise uenighet. Vi kan si at vi tyr til redegjørelser og bruker dem som et diskursivt redskap for å legitimere våre handlinger. For eksempel bærekraftsrapporter kan sees på som redegjørelser for selskapers handlinger og valg. Det samme kan fondsforvalternes fortellinger i intervjuene om sine praksiser i vurderingen av rapporter, og deres pålagte dokumentasjon av hvordan de har vurdert en investering som bærekraftig i henhold til EU taksonomi og SFDR.

### 3.5 Profesjonell praksis

I denne studien beskrives yrket intervjudeltakerne har som en profesjon og utøvelsen av denne profesjonen for profesjonell praksis. Begrepet profesjon er knyttet til ideen om et yrke og en yrkesutøvelse hvor profesjonell kunnskap tas i bruk (Sarangi & Candlin, 2010). Profesjonell praksis handler om hvordan profesjonsutøvere handler og samhandler innenfor de organisatoriske og institusjonelle rammene de har. Handlingen og samhandlingen kan innebære utøvelse av forpliktelser, ansvar og myndighet i møte med institusjonelle krav og i møte med ikke-profesjonelle. Forvaltning av fond med bærekraft som strategi eller formål kan gjennom sine institusjonelle og organisatoriske regler og prosedyrer ansees som en institusjonelt etablert yrkesutøvelse og en profesjonell praksis. Fondsforvalternes profesjonelle praksis beskrives i intervjuene gjennom hvordan de forteller om innhenting, vurdering og dokumentering av relevant informasjon for redegjørelser av investeringsbeslutninger.

## 4. Metodisk tilnærming

Metodologi er det overordnede blikket som styrer forskeres fremgangsmåte og den bygger på en kunnskapsteoretisk posisjon, et syn på hva det skapte materiale kan si noe om (Skilbrei, 2019). Mitt metodologiske utgangspunkt for denne studien er en kvalitativ tilnærming gjennom individuelle intervju som metode, hvilket er egnet når en ønsker å gå i dybden og utforske intervjudeltakeres perspektiver. Weiss (1949, side 9 i Skilbrei, 2019, s. 66) beskriver at kvalitative studier er et egnet utgangspunkt for å belyse hvordan et tema blir forstått av involverte. På samme tid er ikke intervju i et interaksjonistisk perspektiv en sannhetsavdekking, men heller en samskaping av mening og erfaring (Järvinen, 2005).

I det følgende vil jeg presentere min fremgangsmåte for planlegging, rekruttering og gjennomføring av semistrukturerte intervju. Videre vil jeg greie ut om tematisk analyse (TA) med utgangspunkt i Braun og Clarke (2006) som var fremgangsmåten benyttet i analysen av de transkriberte intervjuene. I tråd med Tjora (2021) har jeg tatt utgangspunkt i materialet og analysert frem tema, hvilket gjør at studien kan beskrives som utforskende og drevet av empiri. Til sist vil jeg gjøre rede for forskerposisjon og etiske spørsmål omkring studien.

### 4.1 Semistrukturerte intervju

I en interaksjonistisk ramme vil intervju alltid ha et formål om kunnskapsproduksjon gjennom å belyse de intervjuedes opplevelser, erfaringer, refleksjoner, perspektiver og fortolkninger (Järvinen, 2005). Individuelle intervju som forskningsmetode handler slik om å få tilgang til andre menneskers refleksjoner og erfaringer gjennom dialog (Skilbrei, 2019). En interaksjonistisk ramme innebærer også at semistrukturerte intervju ikke gir tilgang til kunnskap om hva som faktisk skjedde, men heller den intervjuedes refleksjoner, fortolkninger og erfaringer omkring tema. Ved å gjennomføre individuelle intervju trer den individuelle fortellingen og fortolkningen frem.

Intervjuet og intervjuguiden utarbeides i forkant av intervjuene og strukturen avhenger av formål og tema med studien (Skilbrei, 2019). En semi-strukturert intervjuguide, med forhåndsdefinerte spørsmål i en ikke gitt rekkefølge, er formålstjenlig når dem som forsker ønsker at den intervjuede skal fortelle om konkrete erfaringer, holdninger og temaer. Intervjuguiden virker her som en huskeliste underveis i intervjuet. Intervjuene med fondsforvalterne ble gjennomført i semistrukturert form, med utgangspunkt i intervjuguiden (se vedlegg 2). Formålet med den semistrukturerte formen var å åpne opp for mer fleksibilitet og forandring i intervjusituasjonen med intervjudeltakerne, for slik å gi dem mulighet til å reflektere fritt om ønskelig.

#### 4.1.1 Utvikling av intervjuguide

For å utvikle intervjuguiden på best mulig måte, valgte jeg å bruke Tjora (2021) sin fremgangsmåte for dybdeintervju med fasestruktur. Se intervjuguide i vedlegg 2. Spørsmålene i intervjuguiden ble utviklet med utgangspunkt i fasene i tabellen nedenfor, med formål om å sikre at spørsmålene holdt seg til tema for studien og dannet en rød tråd for intervjuet.



Tabell 1: Fasestruktur dybdeintervju	
Oppvarmingsspørsmål	Den innledende fasen med oppvarmingsspørsmål inneholdt enkle og innledende spørsmål om intervjudeltakerens profesjon, hvor lenge hen hadde jobbet i stillingen og hvilke ansvarsoppgaver hen hadde.
Hovedspørsmål	Fasen inneholdt mer utdypende spørsmål hvilket ga rom for intervjudeltakeren til å i større grad reflektere over og beskrive sine erfaringer. Spørsmålene var åpent formulert for å åpne for bredere svar, med underspørsmål for å kunne følge opp om nødvendig. I denne delen ble det også åpnet for reflekterende spørsmål, da oppgavens problemstilling siktet seg inn på intervjudeltakernes erfaringer og refleksjoner omkring tema.
Avsluttende spørsmål	I den siste fasen med avsluttende spørsmål åpnet jeg for at intervjudeltakeren kunne legge til mere informasjon om hen mente vi ikke hadde vært innom enkelte punkter i snakk om tema. Til sist takket jeg for deltakelsen og ga relevant informasjon om veien videre.

Jeg utviklet et antall spørsmål som estimerte at intervjuene skulle vare i en times tid. En times varighet antok jeg var nok til å kunne gå i dybden på tematikken, samtidig som intervjuene ikke ble for langvarige. Spørsmålene i intervjuguiden ble diskutert med en annen på studiet, hvilket ga meg mulighet til å avdekke hull i den røde tråden. På samme tid står både jeg og vedkommende utenfor profesjonen fondsforvaltning og jeg valgte derfor å spørre en bekjent i selskapet jeg jobber i om hjelp. Vedkommende jobber med fondsforvaltning, dog ikke med fond som har bærekraft som strategi eller formål, men hen ga meg innspill på hvordan spørsmålene kunne justeres til å reflektere praksisen i større grad.

## 4.2 Studiens utvalg

### 4.2.1 Utvalgsriterier

Med utgangspunkt i denne studiens omfang og forskningsspørsmål, satte jeg et mål om å inkludere et utvalg bestående av minimum fire og maks seks intervjudeltakere fra et tilsvarende antall ulike fond med bærekraft som strategi eller formål. Mellom fire og seks intervjudeltakere vurderte jeg som et tilstrekkelig stort utvalg for å kunne belyse forskningsspørsmålene i studien. Antallet intervjudeltakere vurderte jeg også som passelig i forhold til hvor mye tid jeg trengte til å transkribere og gjøre analyser av hele det innsamlede datamaterialet. Vurderingen av egnet utvalgsstørrelse er i tråd med anbefalinger knyttet til utvalgsstørrelse i kvalitative studier (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 145). Når jeg skulle finne et egnet utvalg intervjudeltakere tok jeg utgangspunkt i kvalifikasjoner eller egenskaper jeg vurderte som relevante for å besvare forskningsspørsmålene i studien. Jeg utviklet tre forhåndsbestemte utvalgsriterier (Dalen, 2011, s. 47) for studiens informanter. Kriteriene var som følger:

1. Ansatt i et selskap innenfor kapitalforvaltning
2. Har som arbeidsoppgave å jobbe med fondsforvaltning
3. Forvalter et fond som har bærekraft som strategi eller formål og kan klassifiseres innenfor artikkel 8 eller 9 jamfør SFDR

Med utgangspunkt i det tredje kriteriet var utvalget av fondsforvaltere jeg hadde tilgjengelig noe smalt, da antallet fond som klassifiseres innenfor artikkel 8 eller 9 er et mindre antall sett mot antallet fond som forvaltes i norsk finansbransje. Det var derfor ikke rom for å ta hensyn til demografisk spredning i større grad når jeg vurderte ulike potensielle intervjudeltakere.

#### 4.2.2 Rekruttering av informanter

Da kriteriene for utvalget av studiens informanter var satt begynte jeg å søke etter fond som kunne klassifiseres innenfor artikkel 8 og 9 jamfør SFDR (se kapittel 2.3). Jeg leste meg opp på tilgjengelig informasjon om ulike fond forvaltet av norske selskap. Samtidig leste jeg meg opp på hvordan de ulike selskapene redegjorde for fondenes klassifisering som artikkel 8 eller 9, med formål om å lære mer om tematikken. Da jeg hadde funnet et antall fonds som hadde klassifisering som artikkel 8 eller 9, begynte jeg å lete etter forvalterne av disse fondene og deres kontaktinformasjon. Det var ikke alle selskap som hadde tilgjengelig informasjon om fondsforvalterne og jeg tok da kontakt med investeringsledere i selskapene via mail for å bli satt i kontakt med fondsforvalterne av fondene det gjaldt. Der hvor det var tilgjengelig informasjon om fondsforvaltere av fondene som klassifiserte som artikkel 8 eller 9, tok jeg kontakt gjennom de flatene som ble oppgitt. Samlet sett var dette via mail, LinkedIn og Teams i Microsoft. Gjennom disse mediene sendte de potensielle intervjudeltakerne informasjon om hvorfor jeg tok kontakt og en invitasjon til å delta. Hvis de responderte og var interesserte i å delta i studien, sendte jeg dem infoskrivet og samtykkeerklæring (se vedlegg 1) per mail. Jeg hadde også en uformell prat med flere før vi avtalte deltakelse i studien. Da fire personer hadde takket ja til å delta i studien sluttet jeg å lete etter flere potensielle intervjudeltakere. Valget av å stoppe letingen var basert på studiens omfang, tid til rådighet og antallet fond innenfor artikkelklassifiseringen, hvilket gjorde at antallet informanter uansett var noe begrenset.

### 4.3 Datainnsamling

#### 4.3.1 Forberedelser til intervjuet

Som en egen forberedelse til hvert intervju, leste jeg meg opp på tilgjengelig informasjon om intervjudeltakernes fond, slik at jeg skulle ha noe bakgrunnsinformasjon. I forkant av hvert intervju ba jeg intervjudeltakerne ta med en bærekraftrapport fra et selskap fondet hadde vurdert eller hadde investert i, slik at vi hadde en spesifikk bærekraftrapport å snakke om i intervjusituasjonen.

#### 4.3.2 Gjennomføring av intervju

De fire intervjuene med intervjudeltakerne ble gjennomført i august og september 2022. Et av intervjuene ble gjennomført digitalt på grunn av endring på kort varsel, og tre av intervjuene var fysiske. Alle de tre fysiske intervjuene ble gjennomført på intervjudeltakernes arbeidsplasser, mens det digitale intervjuet ble gjennomført via det digitale mediet Microsoft Teams. Det digitale intervjuet varte lengre enn de fysiske, og i etterkant av intervjuet reflekterte jeg over hva det kunne skyldes. Både jeg og intervjudeltakeren brukte lengre tid på å gjøre rede for at vi hang med i samtalen. Jeg merket at vi bekreftet både med snakk og hodebevegelser at vi forsto hverandre i større grad enn i de fysiske intervjuene. I tillegg var det flere tilfeller i intervjusituasjonen hvor vi avbrøt hverandre, enten fordi video og lyd var forsinket eller fordi det var vanskelig å lese hverandres kroppsspråk over video. Når vi skulle snakke om bærekraftrapporten intervjudeltakeren hadde med ble det også i større grad bekreftende snakk om at vi så på samme del av rapporten. Det digitale intervjuet og gjennomføringen av det føltes slik noe mere utfordrende.

I forkant av hvert intervju fikk jeg tilsendt signerte samtykkeerklæringer av intervjudeltakerne. I oppstarten av intervjuet gjentok jeg forespørselen om å få lov til å ta opp intervjuet med lydopptaker. Etter at intervjudeltakerne bekreftet at dette fortsatt var ok, skrudde jeg på båndopptakeren. I den innledende fasen av intervjuet gjentok jeg formålet med forespørselen om deltakelse i studien og fortalte tematikken jeg studerte og mitt forskningsspørsmål. Formålet med denne tilnærmingen var å komme inn på tema for intervjuet.

Den semistrukturerte intervjuformen gjorde at intervjuene kunne gjennomføres som delvis strukturerte samtaler (Tjora, 2021), hvor jeg stilte spørsmål fra intervjuguiden og lot intervjudeltakerne reflektere fritt rundt dem. I tillegg ga den semistrukturerte intervjuformen meg mulighet til å stille spørsmålene i intervjuguiden i en annen rekkefølge, om jeg så at samtalen hang bedre sammen slik. Å føre en samtale gjennom forhåndsbestemte spørsmål gjorde det uunngåelig å legge noen føringer for intervjudeltakernes refleksjoner, men jeg forsøkte å være bevisst min forskerposisjon og hvordan meningsproduksjonen i intervjusituasjonen samskapes (Järvinen & Mik-Meyer, 2005, s. 17).

Med formål om å gjøre det enklere for intervjudeltakerne å kontekstualisere sine refleksjoner, ba jeg dem ta med en bærekraftsrapport fra et selskap de hadde sett på tidligere til intervjuet. Å ta med en bærekraftsrapport i intervjusituasjonen gjorde det mulig for intervjudeltakerne å snakke rundt en spesifikk bærekraftsrapport. Dette gjorde de ved å peke på, vise til, markere og eksemplifisere sine tanker, hvilket er i tråd med Roz Ivanič's metodologi for «snakk rundt tekst» (Lillis, 2009).

En av intervjudeltakerne, D3, brukte i mindre grad bærekraftsrapporter i sin praksis, da fondet hen forvalter hadde et høyt antall selskap i porteføljen. Som en konsekvens av det høye antallet selskap i porteføljen har ikke fondsforvalteren kapasitet til å se på bærekraftsrapportene og brukte i sin praksis mer eller mindre kun ESG-rateringer fra en tredjepart. Snakk om lesing og bruk av bærekraftsrapporter i intervjuet med D3 dreide derfor samtalen seg i større grad om intervjudeltakerens fortolkning av ESG-rateringer og i mindre grad om bærekraftsrapporter spesifikt. Jeg har derfor i analysen kun ett utdrag fra intervjudeltakerens intervju.

#### 4.4 Bearbeiding av data

Et intervju vil i et dialogistisk og interaksjonistisk perspektiv betraktes som et sosialt møte, hvor erfaringer fortolkes og mening skapes i interaksjon (Järvinen, 2005). Fokuset i denne studiens analyser har vært på hvordan intervjudeltakerne forteller om sin bruk av bærekraftsrapporter i fond med bærekraft som strategi eller formål. I denne studiens analyser har jeg fokusert på hvordan intervjudeltakerne forteller om bærekraftsrapportering basert på sine erfaringer. Intervjudataene ble derfor behandlet som redegjørelser og de ble forstått i lys av intervjuet de ble formidlet i.

Ut fra et ønske om å studere hvordan fondsforvaltere bruker bærekraftsrapporter i investeringer, vurderte jeg det som hensiktsmessig å belyse hva de anså som relevant og viktig i sin profesjonelle praksis. Goodwin (1994) beskriver hvordan profesjonsutøvere gjennom sin praksis har tilegnet seg et blikk for hva som er viktig og relevant i det praksisfelleskapet de inngår i, og kaller dette for profesjonsutøverens profesjonelle syn. Jeg anså derfor å fokusere på tema som ble trukket frem av fondsforvalterne i kraft av deres profesjonelle syn, gjennom en tematisk analyse (TA), som en egnet fremgangsmåte for studien. Som utgangspunkt for analysene valgte jeg derfor å benytte Braun og Clarke (2006) sin metode Tematisk Analyse (TA).

#### 4.4.1 Tematisk analyse

I det følgende vil jeg presentere hvordan den tematiske analysen ble gjennomført i studien. Tematisk analyse (TA) er en teoriuavhengig metode drevet av data (Terry et al., 2017), egnet for å identifisere, analysere og finne tema eller mønstre innen et datasett (Braun & Clarke, 2006). Metoden har en induktiv tilnærming ved at identifiserte tema knyttes til dataene heller enn til forhåndsdefinerte antakelser (Patton, 1990, i Braun & Clarke, 2006, s. 83). Dette gjør metoden egnet for analyser i et interaksjonistisk perspektiv. TA er egnet for å belyse *hva* intervjudeltakeren sier. Jeg belyste også *hvordan* intervjudeltakeren snakket om tema i intervjuet, for å få en forståelse av hvordan fondsforvalterne uttrykte seg om sine erfaringer gjennom konkrete ord og formuleringer.

Analysen ble gjennomført med utgangspunkt i de seks fasene (Braun & Clarke, 2006). Fasene ble ikke fulgt lineært da jeg ønsket å kunne gjøre nødvendige justeringer underveis og fasene kan slik sies å ha hatt en mer veiledende funksjon. I tillegg er analysen gjennomgått med hensyn til kvalitet med utgangspunkt i Braun og Clarke (2006, s. 96) sin sjekkliste for god TA.

##### *Fase 1: Bli kjent med datamateriale*

Gjennom å ha skrevet en intervjuguide og ha gjennomført intervju med fire deltakere, hadde jeg allerede blitt oppmerksom på dataen og gjort meg opp noen tanker om interessant tematikk. Da denne studien er en studie som baserer seg på datamateriale fra intervju, måtte jeg i første omgang transkribere lydopptakene fra de fire intervjuene. I motsetning til samtaleanalyser trenger ikke transkriberingen i tematiske analyser være like detaljerte, da man fokuserer på tematikken som oppstår i materialet gjennom intervjudeltakernes beskrivelser. Transkriberingen ble gjennomført i flere omganger, hvilket gjorde denne fasen tidkrevende. I første omgang fokuserte jeg på å skrive ned alt som ble sagt og noterte punkter for pauser og reparasjoner i intervjuene. I andre omgang gikk jeg over transkripsjonene for å sjekke at jeg ikke hadde gått glipp av noe eller skrevet noe feil. I tredje omgang ble transkripsjonen omskrevet til bokmål. Jeg valgte å skrive om transkripsjonene av intervjuene til bokmål for å sikre anonymisering av intervjudeltakerne. Av personvern hensyn ble også informasjon som kunne gjøre intervjudeltakerne gjenkjennbare anonymisert. For eksempel beskrivelser av selskapet, navn på fondet intervjudeltakerne forvaltet eller detaljer om fondets investeringsprofil. En kvalitetssjekk jeg utførte her, mot Braun og Clarke (2006, s. 96) sin sjekkliste for god TA, var å sjekke transkripsjonene mot lydopptakene for sikre nøyaktighet. Med utgangspunkt i at jeg hadde et overordnet fokus på tematikk i materialet og innholdet i intervjudeltakernes fortellinger, var det ikke hensiktsmessig med en fintranskripsjon og jeg har derfor ikke tatt med transkripsjonsnøkler.

##### *Fase 2 og 3: Kode og konstruere tema i materialet*

Etter å ha blitt bedre kjent med datamaterialet og transkribert det, gikk jeg over til fase to, koding. Formålet med koding er ifølge Terry et al. (2017, s. 26) å forstå dataen bedre og gi et godt grunnlag for analyse. Lik første fase, besto også koding og konstruksjon av tema av flere runder med gjennomlesinger og justeringer. Første runde med koding besto av å systematisk kode alle intervjuene i sin helhet og notere meg tanker på siden om potensielle mønstre. I andre runde tok jeg disse potensielle mønstrene i bruk og kodet materialet etter potensielle mønstre og likhetstrekk på tvers av intervjuene. Etter hvert som jeg ble bedre kjent med materialet ble jeg mer bevisst koder som kunne bidra til å belyse studiens forskningsspørsmål. For eksempel snakk om omkring ulike typer

utfordringer med bærekraftsrapporter. Med utgangspunkt i kodene, gikk jeg over til fase tre som handler om å konstruere tema i materialet (Braun & Clarke, 2006). Et utfordrende aspekt ved denne fasen var at samtidig som jeg ble bedre kjent med materialet, oppdaget jeg flere koblinger mellom koder som kunne utgjøre tema. Materialet var med andre ord tett sammenknyttet og å finne hovedtemaer tok derfor lang tid. Temaene jeg satt igjen med på slutten av fasen var en større samling mulige hovedtema. Studiens forskningsspørsmål var også ledende for utvalget. En kvalitetssjekk jeg gjorde i disse fasene for å sikre god TA, var å sikre at alle relevante utdrag omkring et tema var samlet og sjekke temaene mot hverandre og mot transkripsjonene.

#### Fase 4: *Vurdere tema i materialet*

I den fjerde fasen hadde jeg fokus på revurdering og definering av identifiserte tema i intervjuene (Braun & Clarke, 2006). I første del av fasen så jeg etter mønstre og en rød tråd i dataen, for deretter å kvalitetssikre at temaene fungerte godt nok mot kodingen i datasettet og forskningsspørsmål i andre del av fasen. Jeg begynte også å formulere setninger og avsnitt om ulike tema, og knyttet relevante sitater til disse. Et fint aspekt ved denne fasen var at jeg ble oppmerksom på hvilke koder og tema som var fremtredende nok i analysen og hvilke som ikke var det, slik at jeg kunne ta disse temaene ut.

#### Fase 5: *Definere og navngi tema i materialet*

Femte og sjette fase overlappet i stor grad for meg og jeg jobbet til en viss grad i parallell før jeg gikk over til fase 6. Dette er i tråd med hva Skilbrei (2019) forteller om at analysen i en studie skrives frem og at selve skrivingen er en viktig del av analysearbeidet da det foregår skriving i alle fasene. Fase 5 handler om å definere og navngi tema som skulle benyttes. I denne fasen begynte jeg med selve skrivingen av analysen og fortolkningen av temaene jeg hadde utarbeidet, knyttet til studiens problemstilling. Et viktig aspekt ved denne fasen var å kunne definere hva temaene var (Braun & Clarke, 2006).

#### Fase 6: *Skrive analysen*

Den sjette fasen er den siste og handler om å skrive det endelige analysekapittelet i studien. Å skrive det analytiske kapittelet tok lang tid og bar preg av gjentatte endringer og justeringer for å skrive frem funnene i analysen. Dette var i tråd med hva Skilbrei (2019) sier om at analysen skrives frem. I denne fasen skrev jeg flere utkast og utførte flere endringer, for å peile meg inn på en retning hvor funnene ble belyst av relevant teori opp mot studiens forskningsspørsmål. Fokuset mitt var på å skrive en sammenhengende analyse som også var representativ for studiens datamateriale. Fokuset på å skrive en sammenhengende og representativ analyse var også et ledd i å kvalitetssikre analysen mot Braun og Clarke sin sjekklister for god TA (2006, s. 96).

#### 4.4.2 Den intervjuedes fortelling

TA er egnet for å belyse *hva* intervjudeltakeren om tema og temaets innhold. Ved å belyse *hvordan* intervjudeltakeren snakker om tema, ville jeg få en forståelse av hvordan fondsforvalterne formulerte seg og fortalte med konkrete ord og uttrykk om sine erfaringer omkring tema.

Ved å se på *innholdet* i fortellingen, kunne jeg belyse *hva* intervjudeltakerne sa om de erfaringer, holdninger, handlinger som jeg gjerne ville vite noe om (Järvinen & Mik-Meyer, 2005). Gjennom å se på fortellingens *form*, kunne jeg belyse *hvordan*

intervjudeltakerne fortalte sin historie, hvilke fortellerteknikker de brukte og i hvilken rekkefølge ting ble fortalt. Gubrium og Holstein (1997a, s. 14 i Järvinen & Mik-Meyer, 2005, s. 39) bruker begrepet narrativ praksis for å beskrive selve fortelleraktiviteten hos den intervjuede, hvilket tar for seg de sosiale og kulturelle ressursene fortelleren trekker på. Fortellingens funksjoner kan slik si noe om bevisste og ubevisste sosiale strategiene den intervjuede benytter.

#### 4.5 Forskerposisjon og etiske hensyn

I forkant av studiens oppstart meldte jeg i desember 2021 prosjektet til godkjenning hos senter for forskningsdata AS (NSD) for gjennomføring. Godkjenning ble mottatt 23.12.2021. Lydopptakene av intervjuene har blitt oppbevart i henhold til NTNUs retningslinjer for sikker lagring av data klassifisert som «intern», innenfor et eget passordbeskyttet område. Lydopptakene vil i henhold til informasjonsskrivet (vedlegg 1) slettes kort tid etter at prosjektet er fullført. Transkripsjoner og sitater gjengitt i oppgaveteksten har blitt anonymisert. Intervjudeltakeres navn og informasjon om deres arbeidsgiver har blitt oppbevart på et annet passordbeskyttet område enn transkripsjoner og opptak.

Som forsker vil mine erfaringer og forforståelser ha innvirkning på studien. For eksempel gjennom hvordan jeg velger å strukturere studien og hvilke spørsmål jeg tar med meg inn (Holliday, 2017). Studien vil dermed fange et begrenset bilde av virkeligheten. Refleksivitet beskrives av Schwandt (2001 i Starfield, 2013, s. 1) som en prosess for kritisk selvrefleksjon omkring egen partiskhet, teoretiske predisposisjoner og preferanser. Prosessen skal lede til en bevissthet omkring egen rolle i situasjonen, konteksten og det sosiale fenomenet en ønsker å belyse. Selvrefleksivitet er slik med på å belyse det Hoel (2000) beskriver som tolkningsposisjon. Jeg jobber til daglig i en stilling med risikovurdering av bedrifter, hvor ESG er et av flere fagfelt vi jobber med. Jeg tar derfor med meg faglig kunnskap om bærekraft og ESG inn i studien. Jeg jobber også i samme selskap som intervjudeltakere i studien og jeg sitter derfor med intern kunnskap, hvilket også kan gjøre at jeg er forutinntatt. Hoel (2000) beskriver at forskere som er innenfor «fagfeltet» har et innenfra-perspektiv og kan sitte på både skjult og ubevisst kunnskap, hvilket kan medføre at en vil ha vanskeligheter med å se det som er implisitt eller innforstått. Jeg har derfor underveis i prosessen reflektert over hvilken påvirkningskraft det kan ha at vi jobber i samme selskap og hvordan min kunnskap om emnet kan påvirke utformingen av studien og det som kommer frem i intervjuene. For eksempel gjennom at intervjudeltakerne er klar over min posisjon, hvilket kan ha betydning for hva de sier og hvordan de forteller om sine erfaringer og praksiser.

## 5. Analyse

Som redegjort for i metodekapittelet, vil jeg med et interaksjonistisk perspektiv på intervju både belyse *hva* intervjudeltakerne sier og *hvordan* det sies. Gjennom å se på hva fondsforvalterne sier vil jeg trekke frem det de beskriver som viktig og utfordrende i lesing og bruk av bærekraftsrapporter. Ved å se på hvordan intervjudeltakerne ytrer seg gjennom språklige kjennetegn som pronomenbruk og kontrasteringer kan jeg belyse på hvilke måter de forteller sin historie. I tolkningen av materialet vil jeg trekke inn relevant teori om den dialogiske modellen og de relevante aktørene, faktorene og dimensjonene redegjort for i teorikapittelet.

Innledningsvis vil jeg ta for meg intervjudeltakernes snakk omkring forståelse av begrepene ESG og bærekraft, for å belyse deres holdning til tema. Videre belyser jeg intertekstualisering i fondsforvalternes lesing og bruk av bærekraftsrapportene, for å få et innblikk i hva som påvirker dem når de leser rapportene. Deretter presenterer jeg sentrale utfordringer intervjudeltakerne belyser om deres lesing og bruk av bærekraftsrapportene, for å se hva de beskriver som vanskelig med rapportene. Til sist tar jeg for meg et gjennomgående tema i intervjudeltakernes beskrivelser av lesing og bruk av bærekraftsrapporter, nemlig i egne redegjørelser.

### 5.1 Forståelse av begrepene bærekraft og ESG

Forståelse av begrepene bærekraft og ESG og intervjudeltakernes beskrivelser av dette kan betraktes som relevant for å belyse intervjudeltakernes holdning til tema. Hvordan fondsforvalterne forstår begrepene bærekraft og ESG vil ha innvirkning på hvordan teksten leses, hvordan mening skapes og dermed ha innvirkning på fondsforvalterens vurderinger av bærekraftighet. Begrepene bærekraft og ESG beskrives av intervjudeltakerne som å være relaterte, men ikke like, og i tillegg som gjenstand for endring og misforståelser. D1 beskriver forskjellen slik:

D1: Jeg synes det har vært veldig mye misforståelse og mye som har vært lagt i begrepet. For meg så skiller vi mellom det som er bærekraft og det som er ESG. Bærekraft har med forretningsmodellen å gjøre og om det er noe i den som bidrar til å levere på agendaen med løsninger. [...] ESG går mer på drift. [...] Det er ingen offisiell versjon, men det er sånn jeg har strukturert tankegangen.

D1 redegjør for sin forståelse og oppfatning ved at ESG kobles mot selskapets egen drift, mens bærekraft kobles mot forretningsmodellen og om selskapet bidrar med løsninger til den bærekraftige agendaen. Bærekraftsagendaen beskrives av D1 som å være FNs bærekraftsmål og å handle om den strategiske retningen selskapet skal i. ESG beskrives av flere av intervjudeltakerne som å handle om selskapets egen drift innenfor forholdene klima, sosial og virksomhetsstyring. Flere av intervjuobjektene beskriver bærekraft som et tankesett, en retning og noe overordnet, mens ESG beskrives som mer håndfast. D4 beskriver sin forståelse av bærekraft slik:

D4: Ja for meg handler bærekraft i stor grad om at du skal kunne opprettholde produksjonen av den varen eller tjenesten som et selskap leverer i det uendelige. Det er ekte bærekraft for meg, og det handler jo om egentlig tilbake til Brundtlands definisjon om fremtidige generasjoner. At vi ikke må forbruke mer ressurser enn vi kan opprettholde over tid [...] bærekraft er den litt større fyrlykten på hvor vi skal. Man må kunne

oppretholde status over tid for at det skal være bærekraftig. Det er mer et tankesett og en retning.

D4 referer til Brundtlands definisjon om fremtidige generasjoner og at vi ikke må forbruke mer enn vi kan opprettholde. Ettersom Brundtlands definisjon kan anses å være bærekraftsbegrepets utgangspunkt (Laine, 2010), kan dimensjonene betraktes som en relevant faktor i fondsforvalternes sosiokulturelle og historiske kontekst og aktualiseres av intervjudeltakerne gjennom henvisning. Når D1 referer til FNs bærekraftsmål aktualiserer hen også den institusjonelle konteksten ved at EU taksonomien og SFDR baserer seg på bærekraftsmålene.

Videre beskriver intervjudeltakerne det å ha en sterk bærekraftsprofil som å kunne være et langvarig konkurransefortrinn for selskapene, men at det er opp til fondsforvalterne å vurdere om bærekraftigheten er ekte eller grønnvasking. Intervjudeltakerne trekker slik et skille i sine beskrivelser mellom begrepene ESG og bærekraft, men påpeker også at dette skillet er deres personlige forståelse av begrepene og ikke en offisiell versjon. Intervjudeltakernes bruk av uttrykk som «jeg syns», «for meg personlig» og «for meg» fremhever at det er en personlig forståelse. D4 eksemplifiserer sin forståelse av bærekraft slik:

D4:                   Egentlig så finnes det ikke noe som er rent bærekraftig, fordi for eksempel solcelleselskap er kjempeintensivt og du bruker cirka 60 forskjellige grunnmetaller for å produsere solcellepanel, så det er komplekst.

D4 beskriver slik bærekraft som komplekst og noe som ikke kan oppnås. Bærekraft og ESG trer frem som omfattende begrep det kan være vanskelig å gripe, definere og skille fra hverandre for intervjudeltakerne. Intervjudeltakernes beskrivelser av bærekraftsbegrepet er i tråd med Laine (2005;2010) sine studier som diskuterer hvordan begrepene bærekraft og bærekraftig utvikling er i kontinuerlig utvikling gjennom fortolkning og gjenstand for en debatt omkring deres faktiske innhold. At fondsforvalterne beskriver denne forståelsen som sin personlige oppfatning av begrepene viser også til kompleksiteten og ansvaret i deres profesjonelle praksis. I praksisen har de gjennom EU taksonomi og SFDR institusjonelle krav mot seg til å vurdere, redegjøre for og dokumentere hvordan investering er bærekraftig. Fondsforvalterne må i sin praksis ta stilling til de komplekse begrepene for å kunne utøve sin profesjon.

## 5.2 Intertekstualitet i lesing av rapporter

Hvordan fondsforvalterne forteller at de leser og bruker selskapenes ulike bærekraftsrapporter, kan gi et bilde av hva intervjudeltakernes praksis formes av. I intervjudeltakernes beskrivelser av hvordan de leser og bruker bærekraftsrapportene, påvirkes dere lesing av tidligere og kommende tekster ved at de omkringliggende tekstene er med i lesingen og vurderingen av informasjonen i rapportene og i hvilke intratekstuelle tråder de leter etter i selve rapporten.

### 5.2.1 Fremgangsmåte i lesing av rapporter

Intervjudeltakerne forteller at de ikke har tid til å lese bærekraftsrapporter fra «ende til ende», da de må være effektive i sin praksis. I stedet beskriver flere av intervjudeltakerne at de ser etter interessant tematikk i rapportene med tanke på redegjørelsen de selv skal skrive for hvordan investeringen er bærekraftig. For å effektivisere praksisen tar flere av intervjudeltakerne i bruk ulike teknikker. D1 beskriver en måte å effektivisere på slik:



D1: Du trenger veldig strukturert og oversiktlig informasjon. Så nå bruker vi veldig mye kontroll F for å finne de ordene vi ser etter. Det er for å jobbe effektivt.

Ved å si «de ordene vi leter etter», viser D1 at de allerede har noen forhåndsbestemte ord de ser etter i lesing av rapportene. Disse forhåndsbestemte ordene kommer fra andre tekster intervjudeltakerne har med seg inn i lesesituasjonen og ordene er med på å forme hva fondsforvalterne ser etter i bærekraftsrapportene. Gjennom å si «vi» i beskrivelsene, viser D1 at effektivisering er en faktor i fondsforvalternes profesjonelle praksis, gjennom å peke på deres og ikke kun hens måte å effektivere på. D2 beskriver hvordan hen har med seg en annen tekst inn i lesing av bærekraftsrapportene:

D2: Et utgangspunkt kan være at jeg går litt gjennom ESG-ratingen og ser hvor det er svakheter, også går jeg inn og leser litt på det i rapporten. Hvis de har svart nei på noe, går jeg inn i rapporten og sjekker det og ser hva selskapet har skrevet om dette.

D2 eksemplifiserer slik hvordan hen har med seg ESG-ratingen inn i lesingen av bærekraftsrapporten, ved at hen først leser ESG-ratingen satt av en tredjepart og finner hvor tredjeparten har vurdert selskapet til å ha svakheter i sin ESG. Disse svakhetene i ESG-ratingen satt av tredjeparten blir tema av interesse for D2 i lesingen av selskapets bærekraftsrapport. D2 forteller videre at hen går inn i bærekraftsrapporten og leser seg opp på hva disse svakhetene satt av tredjeparten handler om og hva selskapet selv har skrevet om svakhetene. D2 effektiviserer slik praksisen sin ved å ta med seg en annen tekst, svakheter i ESG-ratingen fra en tredjepart, som tema av interesse i lesing av bærekraftsrapportene. Intervjudeltakerne viser i sine beskrivelser av fremgangsmåte hvordan de tar med seg andre tekster inn i lesingen av rapporter, for å kunne redegjøre for bærekraftighet i investeringen, gjennom å aktualisere andre tekster som regelverk (EU taksonomi og SFDR) eller ESG-rateringer fra tredjeparter i den institusjonelle konteksten.

Flere intervjudeltakere trekker frem innholdsfortegnelsen i bærekraftsrapportene som et utgangspunkt for å finne tema av interesse i lesingen. Intervjudeltakerne beskriver videre at de gjerne leser daglig leder og styrets kommentar i rapportene. Når det kommer til kommentarene fra daglig leder og styret, forteller flere av intervjudeltakerne at det handler både om hva som sies og hvordan det sies. Daglig leder og styrets kommentarer forteller om «tonen fra toppen» og om bærekraft er en driver i selskapet. Deretter beskriver flere av intervjudeltakerne at de ser på selskapets KPIer og målbilde for å se på både hvordan de beskrives og om de er knyttet til ledelsesnivået gjennom leder og styrets kommentarer. Neste skritt beskrives av flere av intervjudeltakerne som å kunne være å se på hvor lang tidshorisont selskapenes mål innenfor bærekraft har og om målene har milepæler som er målbare. Intervjudeltakerne trekker også frem hvordan de ser etter informasjon som viser om de oppgitte målene er underbygget med fremgangsmåter for å nå dem og tall som viser hvordan det skal skje. Når en tekst baserer seg på tidligere deler av samme tekst, kalles det for intratekstualitet (Bazerman, 2004, s. 89). Fondsforvalterne viser slik at de i deres praksis ser etter en rød tråd i rapporten, en intratekstualitet, ved at de ser etter hvordan mål og ambisjoner hos selskapene er koblet til oppgitte tiltak og fremgangsmåter. Disse tiltakene og fremgangsmåtene ser fondsforvalterne etter om er underbygget med tall. Den intratekstuelle tråden intervjudeltakerne leter etter går fra daglig leder og styrets

kommentar, til KPIer og målbilde, deretter til fremgangsmåter og til sist tall som viser fremgangsmåten i bærekraftsrapporten.

Intertekstualiteten intervjudeltakerne viser i lesing av rapportene, gjennom å ta med andre tekster og å se etter en rød tråd i rapporten, er et ledd i å sikre verifikasjon av informasjonen de vurderer og skal rekontekstualisere i sin egen redegjørelse for om investeringen er bærekraftig. Fondsforvalterne skaper slik mening av informasjonen i bærekraftsrapportene i lys av EU-taksonomi og SFDR som en faktor i deres institusjonelle kontekst.

### 5.2.2 Konkretisering av mål i rapportene

Et aspekt intervjudeltakerne trekker frem som viktig i lesing av bærekraftsrapportene er at selskapene ikke bare oppgir mål i sin strategi, men også konkretiserer målene og beskriver hvordan de skal nås. Fondsforvalterne trekker en intratekstuell tråd mellom strategi, mål og hvordan målet skal oppnås. Intervjudeltakerne beskriver konkretisering av målene i rapportene som en form for dokumentasjon og bevisføring for selskapets strategi. D1 beskriver det slik:

D1: Det som kan dokumentere en strategi, for eksempel de skal være Net Zero innen 2030, også investeres ingenting i det, da tenker man hvordan skal de nå disse målene? Det er ikke troverdig. Vi ønsker bevis.

D1 beskriver et selskap sitt mål om å være «Net Zero innen 2030» som en dokumentasjon av strategien, men at målet om å bli karbonnøytral (se beskrivelse av begrepet i kapittel 2.4) må underbygges med informasjon om hvordan selskapet skal nå dette målet. Dokumenteringen av hvordan selskapet skal bli karbonnøytral beskrives som beviset som kreves for at informasjonen skal fremstå som troverdig for fondsforvalteren. Finnes ikke denne informasjonen i bærekraftsrapporten, har ikke D1 den nødvendige intratekstuelle tråden. I videre snakk om konkretisering, eksemplifiserer også D1 hva som er viktig ved dette gjennom å referere til hva hen selv må vurdere, redegjøre og dokumentere:

D1: [...] vi må sjekke at selskapet ikke gjør noen skade mot noe av det som anses som best practice eller mot miljø eller sosial. Da trenger vi veldig mange tall fordi vi må rapportere på det. Hvis vi ikke gjør det får vi et problem.

Ved å si «fordi vi må rapportere på det» trekker D1 i sin beskrivelse av hvorfor konkretisering i rapportene er viktig på sitt eget krav for rapportering på bærekraftighet i investering (se kapittel 2.3). D1 viser slik at andre tekster, EU-taksonomi og SFDR og fremtidig redegjørelse, legger føringer for hens lesing av bærekraftsrapportene. D1 aktualiserer på denne måten faktorer i sin institusjonelle kontekst ved å peke på informasjonen hen trenger å rekontekstualisere i egen redegjørelse. Tall og rapportering sidestilles også i D1 sine beskrivelser, hvilket kan indikere at fondsforvalterne forutsetter tallbasert informasjon i bærekraftsrapportene for å kunne utføre sin egen redegjørelse.

### 5.2.3 Tall som informasjonsgrunnlag

Et annet viktig aspekt i lesing av bærekraftsrapportene intervjudeltakerne trekker frem, er at målene i tillegg til å være konkretiserte, også er tallbaserte. Tallene beskrives som å være en form for bevis for selskapets bærekraftsstrategi og intervjudeltakerne ser også i sin praksis på hvordan tallene er utregnet. D4 beskriver praksisen som å se etter en

intratekstuell tråd mellom uttalt strategi og tallene selskapene har tatt inn i deres bærekraftsrapport:

D4: Her har de masse informasjon om det med likestilling og igjen da, tilbake til tall. Det er utrolig verdifulle at de har faktiske tall og at det ikke er bare ord. At de kun skriver at de verdsetter likestilling, fordi det sier meg ingenting. Du må underbygge påstanden din med tall og målinger.

D4 uttrykker seg gjennom forsterkere som «utrolig viktig», «faktiske tall» og «bare ord» for å beskrive hvor viktig det er for hens praksis at selskapene underbygger sine påstander med tall. På samme tid kontrasterer flere av intervjudeltakerne ved å trekke frem at de også er kritiske til om de kan stole på tallene, da det finnes ulike metodikker for utregning. D4 trekker frem at selskapene kan manipulere tallene, men at det trengs et grunnlag for å kunne følge utviklingen hos selskapene:

D4: Selvfølgelig, du kan fint manipulere tall, det er ikke noe problem, men samtidig må du ha noe substans, og at du kan følge med fra år til år. Det har en egen verdi.

Tallunderlag belyses slik av D4 som viktig i bærekraftsrapportene for å kunne følge utviklingen hos selskapet, til tross for usikkerhet omkring deres validitet. D4 belyser slik en spenning mellom at det er viktig med tall og potensiell manipulasjon av dem, ved at tallene også kan manipuleres av selskapet. D1 beskriver at som en følge av usikkerheten omkring tillit til tallene, er det viktig å se på hvordan tallene er regnet ut:

D1: Det er også spørsmål om du kan stole på tallene fordi for eksempel med CO<sub>2</sub> utslipp er det veldig mange ulike metodikker. Så når man ser på tallene må man også se på hvordan det er regnet ut.

Det kommer en skepsis til informasjonen i bærekraftsrapportene til syne i intervjudeltakernes beskrivelser, ved at D4 påpeker at tallene kan «manipuleres» og D1 stiller spørsmål til om hen kan «stole på tallene». Et tiltak for å håndtere skepsisen er slik D1 beskriver å se på hvordan tallene er regnet ut i rapporten. Fondsforvalterne trekker slik en intratekstuell tråd mellom strategien selskapene oppgir i bærekraftsrapportene og tallene de tar inn for å dokumentere strategien. På samme tid beskriver intervjudeltakerne at tallene må undersøkes. At intervjudeltakerne belyser et behov for å sjekke tallgrunnlaget, kan også sees mot kravet de har mot seg til å vurdere, redegjøre og dokumentere hvorfor en investering ansees som bærekraftig (kapittel 2.3).

#### 5.2.4 Transparens i rapportene

Flere av intervjudeltakerne beskriver det som tillitsvekkende at selskapene i sine rapporter har indikatorer, en metodologi og revisjoner. Indikatorer, metodologier og revisjoner tilsier ifølge intervjudeltakerne at selskapene er transparente på hvordan de har målt ting og hvordan det er verifisert, da en annen part har revidert rapporten. Transparens kobles av flere av fondsforvalterne til selskapenes ærlighet omkring mål på bærekraft, målenes innhold og status på leveranser i forhold til dem. Den intratekstuelle tråden intervjudeltakerne ser etter i bærekraftsrapportene, er slik med på å vise at selskapene er transparente i sin rapportering. D1 beskriver sin forståelse av transparens som å være at selskapene er åpne om status og særlig omkring det som kan være utfordrende hos selskapene i sitt bærekraftsarbeid:

D1: Ja jeg blir positivt påvirket av at de er transparente og ærlige. De prøver ikke å gjemme noe.

D1 sidestiller her transparens med ærlighet, som kan representere en forventet oppriktighet hos skriverne av bærekraftsrapportene og kontrasterer dette mot å skulle gjemme noe. D1 uttrykker slik en mulig skepsis til og usikkerhet overfor skrivere av bærekraftsrapportene ved at adressaten potensielt kan gjemme informasjon fra hen.

En annen usikkerhet som kommer til syne i intervjudeltakernes beskrivelser av transparens, er at når ikke alle selskapene er like transparente i deres bærekraftsrapportering er det vanskelig å vurdere hvor bærekraftig et selskap er mot resten av bransjen. D1 beskriver det slik:

D1: Det kan jo også være et spill fra de, at de ikke er bedre enn andre, men det å være transparent kan være et konkurransefortrinn i seg selv. Man vet jo ikke hva snittet er når ikke alle selskaper er like transparente.

At skriverne av rapportene beskrives som å kunne spille et spill kan indikere et syn på dem som å potensielt bevisst bruke transparens som et middel i rapporteringen, for å gi et inntrykk av at de er bedre enn andre selskap. Dette indikerer en oppfatning av skrivere som preget av skepsis hos fondsforvalterne. Intervjudeltakerne beskriver at transparens gjennom å dele mål og målenes ærlige status oppfattes som positivt og tillitsvekkende, og et tegn på at selskapene ikke gjemmer noe. På samme tid viser de en usikkerhet i at selskapene potensielt kan bruke transparens som et middel for å fremstå mere bærekraftig enn resten av bransjen, da transparens ansees som et konkurransefortrinn i seg selv. At ikke alle selskaper er like transparente, er med på å vanskeliggjøre vurderingen for fondsforvalterne, da det fører til at fondsforvalterne ikke vet hva bransjens snitt er. Transparens i bærekraftsrapportene blir slik både noe fondsforvalterne ser etter gjennom intratekstuelle tråder og noe vanskelig å håndtere, da transparens oppfattes som et konkurransefortrinn på samme tid som bransjens snitt er uvisst.

Sett under ett beskriver intervjudeltakerne lesing og bruk av bærekraftsrapportene som en kompleks prosess, hvor andre tekster som EU-taksonomi og SFDR former hva de ser etter i rapportene og hvilket valideringsbehov fondsforvalterne har av informasjonen de ser etter. Intervjudeltakerne beskriver hvordan de leter etter en intratekstuell tråd i rapportene fra strategi til tall, med formål om å finne informasjonen de trenger til sin egen redegjørelse, hvor transparens trekkes frem som viktig. På samme tid viser intervjudeltakerne til en usikkerhet omkring transparens og hvordan det potensielt kan brukes av selskap som et middel for å et inntrykk av de er bedre enn andre, da ikke alle selskaper er like transparente og bransjens snitt er usikkert.

### 5.3 utfordringer med bærekraftsrapportene

Intervjudeltakernes beskrivelser av hva de opplever som utfordrende i lesing og bruk av bærekraftsrapporter, kan si noe om hvilke aspekter ved bærekraftsrapportene de oppfatter som vanskelige. I intervjudeltakernes snakk om lesing og bruk av bærekraftsrapporter, kom det til uttrykk flere utfordringer i deres fortellinger som gjaldt forståelsen av og spenninger som gjelder bærekraftsrapporter som sjanger.

#### 5.3.1 Rapportene som markedsføringsmateriale

Intervjudeltakerne beskriver at de oppfatter innholdet i selskapers bærekraftsrapporter til å være basert på ulike omkringliggende faktorer. Det kan være pågangen selskapene

opplever fra ulike interessenter, å skulle tilfredsstille krav selskapene har mot seg og et ønske om å synliggjøre arbeidet som er gjort innenfor bærekraft hos selskapene i den siste perioden. D1 beskriver hvordan rapportene blir formet ulike interessenter slik:

D1: Bærekraftsdokumentasjon blir mer og mer viktig, og en utfordring. Det er ikke standardisert. Det er litt preget av at noen vil fremstå på en viss måte. Da det blir brukt som markedsføringsmateriale mot forskjellige stakeholders.

D1 belyser en spenning omkring synet på utformingen av rapportene ved å beskrive bærekraftsdokumentasjon som stadig viktigere og på samme tid en utfordring. D1 påpeker at bærekraftsrapportering ikke er standardisert og sjangeren preges av å ville fremstå på en viss måte, mot ulike interessenter. Beskrivelsene kan indikere en utfordring hos fondsforvalterne i lesing av bærekraftsrapportene, da en manglende standard er med på å gjøre rapportene komplekse. Bærekraftsrapportene beskrives av intervjudeltakerne som å kunne ha flere ulike formål gjennom å skulle treffe flere ulike interessenter med ulike behov. Potensielle stakeholders, eller interessenter, intervjuobjektene trekker frem er eiere, investorer og kunder. Alle potensielle målgrupper beskrives som å kunne ha forskjellige informasjonsbehov. Dette er i tråd med Bremner (2018) som sier at en sjangers formål er med på å forme strukturen og innholdet i teksten. Ulike interessenter med ulikt informasjonsbehov er slik med på å gjøre bærekraftsrapporten som sjanger hybrid og kompleks. At det ikke eksisterer en felles standard for rapporteringen beskrives av intervjudeltakerne som en medvirkende faktor for disse ulike formålene i bærekraftsrapportene.

D1 beskriver bærekraftsrapportene som å være et resultat av selskapenes ønske om å fremstå på en viss måte mot ulike interessenter. Bærekraftsrapportene beskrives av flere av intervjudeltakerne som å være et markedsføringsmateriale for selskapene. D3 forteller at dette er noe hen håper man kommer seg bort fra:

D3: Nei, jeg tenker at det har vært veldig mye marketing, veldig glossy frem til nå. [...] jeg håper vi kommer litt vekk fra det glossy marketing regimet.

Beskrivelsen av bærekraftsrapporteringen som et marketing regime indikerer et syn på sjangeren som dominert eller gjennomsyret av markedsføringsformål. At D3 bruker adjektivet «glossy» om sjangeren viser til en oppfatning av bærekraftsrapporter som glansbilder, som muligens ikke gjenspeiler virkeligheten. Intervjudeltakerne beskriver slik en bevissthet omkring hvordan skriverne bygger opp bærekraftsrapportene mot ulike interessenter med ulike behov og som et middel for markedsføring og selvpromotering. Intervjudeltakernes beskrivelser er i tråd med Bhatia (2012) sin studie om bærekraftsrapportering, hvor hun har identifisert ulike diskurser som er med på å gjøre sjangeren hybrid. I studien har Bhatia undersøkt bærekraftsrapportenes karakteristikk, og funnet ut at da en manglende standard for bærekraftsrapportering åpner for fleksibilitet, vil rapportenes stil og lengde variere etter industri og land selskapene opererer i, hvilket ofte resulterer i at rapportene ikke adresserer sitt opprinnelige formål. Bhatia har gjennom sin studie identifisert tre gjennomgående diskurser i bærekraftsrapportene: selvpromotering, utvise velvilje og selvrettferdiggjørelse. Særlig selvpromotering trekker også intervjudeltakerne i min studie frem når de beskriver bærekraftsrapportering som markedsføringsmateriale.

### 5.3.2 Tekst, bilder og varierende begrepsbruk

Flere av intervjudeltakerne beskriver en utfordring med tekst, bilder og varierende begrepsbruk i bærekraftsrapportene. Utfordringen begrunner de blant annet i at de må finne informasjonen de ser etter fort. Intervjudeltakerne uttrykker slik en spenning mellom behovet for å være effektive i sin praksis og hybriditeten til bærekraftsrapporten som sjanger (Bhatia, 2012). D1 beskriver spenningen slik:

D1: I noen rapporter ser det nærmest ut som en barneskole. Det er mange veldig fine tegninger og litt tekst og litt bobler. Det er noe som man fra et finansståsted er veldig irritert over da man har dårlig tid og må finne informasjonen fort.

Gjennom å uttrykke seg «fra et finansståsted» trekker D1 på den institusjonelle konteksten og hens informasjonsbehov i sin profesjonelle praksis. På samme tid setter D1 sitt ståsted og hens informasjonsbehov i motsetning til det hen finner i enkelte bærekraftsrapporter. At D1 beskriver de omtalte rapportene som å se ut som barneskoler, med tekst, tegninger og «litt bobler» kan indikere at hen assosierer form og innhold i disse rapportene med andre sjangre enn bærekraftsrapporter. D1 beskriver videre:

D1: Det er veldig mye retorikk. Veldig mye tekst. [...] men det er veldig vanskelig å integrere ting i investeringsstrategien hvis det ikke er kvantifiserbart.

D1 sidestiller retorikk med tekst og forsterker beskrivelsen med «veldig mye», hvilket kan indikere en forståelse av bærekraftsrapportene som å bestå av mye innhold med hensikt om å overtale eller overbevise fondsforvalteren. Videre forteller D1 at retorikk og tekst i bærekraftsrapportene er noe det er vanskelig å kvantifisere, og dermed ta inn i hens egen investeringsstrategi. I sine beskrivelser viser også D1 hvordan fondsforvalterne bygger sine redegjørelser for at investeringen er bærekraftig på et tallgrunnlag, hvilket gjør det vanskelig å rekontekstualisere tekstlig informasjon i bærekraftsrapporten. D1 belyser slik en utfordring i bruk av bærekraftsrapportene, da rapportene inneholder mye tekst men tekst er vanskelig å sette i målbare størrelser

Et ytterligere utfordrende aspekt med tekst som trekkes frem av flere intervjudeltakere er den varierte begrepsbruken i rapportene. D2 eksemplifiserer utfordringen med ulik begrepsbruk omkring klimautslipp og at hen risikerer å ikke finne informasjonen:

D2: Jeg tror kanskje utfordringen noen ganger er at det brukes forskjellige begreper for å si samme ting. Så hvis jeg leter etter avoided emissions kan det være noen kaller det carbon handprint [...] det kan være at det er der, men at du ikke finner det du leter etter.

I lys av intervjudeltakernes behov for å være effektive kan det sees en spenning mot variert begrepsbruk i bærekraftsrapportene i to ledd. Først ved at D2 forteller at hen må lete etter informasjonen hen trenger og for det andre at hen risikerer å også ikke finne informasjonen. Varierende språk om tema kan også sees mot delkapittel 5.1 om ulikt forståelsesgrunnlag av begrepet bærekraft i lys av manglende standarder. Det kommer slik til syne en spenning mellom kravene fondsforvalterne har mot seg til å rekontekstualisere kvantifiserbar informasjon i sin investeringsstrategi og hvordan bærekraftsrapportens hybriditet åpner for at selskapene kan rapportere på ulike forhold gjennom tekst, illustrasjoner og variert begrepsbruk.

### 5.3.3 Sosiale forhold

Flere av intervjudeltakerne beskriver vurdering av miljøforhold som enklere å måle enn sosiale forhold, da miljøforhold er mere kvantifiserbare og til dels mer standardisert. Vurderinger av sosiale forhold i bærekraftsrapportene uttrykkes som utfordrende hos fondsforvalterne, da mindre kvantifiserbarhet medvirker til at det er vanskelig å måle og dokumentere selskapenes tiltak. D2 eksemplifiserer utfordringen med sosiale forhold slik:

D2: Ja sosiale forhold er jo mindre kvantifiserbart. Det er så vanskelig å måle mens de miljøtingene er lettere. De sier de har en policy for menneskerettigheter og de har kanskje et graderingssystem, men hvordan vet du egentlig at det er effektivt?

D2 eksemplifiserer med at et selskap i sin bærekraftsrapport kan ha retningslinjer for menneskerettigheter og et medfølgende graderingssystem, men hen trenger målbarhet og faste størrelser for å kunne vurdere forholdene i sin praksis. D2 belyser slik en utfordring med at sosiale forhold beskrives tekstlig i bærekraftsrapporter, da hen trenger kvantifiserbar informasjon for å kunne bruke den i egen redegjørelse av at investeringen er bærekraftig. Begrep innenfor sosiale forhold beskrives også som utfordrende i intervjudeltakernes bruk av bærekraftsrapporter. Begrepene beskrives som å kunne ha ulike definisjoner og innhold fra rapport til rapport, hvilket gjør det vanskelig å vurdere. Både D2 og D4 trekker frem mangfold som et utfordrende tema å skulle vurdere hos selskapene:

D2: Fordi de har kanskje noen mål, men hva betyr de. De jobber med mangfold, men hva betyr mangfold?

D4: Kjempevanskelig, fordi det er så ulike innfallsvinkler og definisjoner. Bare det med mangfold. Hvordan skal du måle det? [...] og de ulike selskapene rapporterer veldig forskjellig, og de vektlegger ulike ting.

Intervjudeltakerne forteller om sin usikkerhet i profesjonell praksis ved å stille spørsmål til både begrepene innhold og målbarhet. Ved å gjøre dette aktualiserer fondsforvalterne også den sosiokulturelle konteksten, da forståelsen av sosiale forhold og dets innhold er gjenstand for fortolkning avhengig av hvor den som fortolker holder til og hvilke motiver vedkommende har (Aguilera et al., 2007). Rapportsjangerens hybriditet åpner også for at selskapene kan vinkle informasjon om ulike forhold, deriblant sosiale forhold, slik de ønsker (Bhatia, 2012). D4 trekker også frem trivsel og kultur som diffuse begrep:

D4: Men trivsel, kultur, ja det er fryktelig diffust. Det er det vanskelig å finne noe indikator på. Der må man ofte lese mellom linjene. Føler jeg da.

D4 beskriver hvordan hen leser mellom linjene i bærekraftsrapportene for å vurdere selskapenes ulike sosiale forhold, som kultur eller likestilling. Beskrivelsene indikerer at D4 forsøker å finne og tolke det som ikke uttrykkelig står om sosiale forhold i bærekraftsrapportene. Hvordan skriverne av bærekraftsrapporter bruker tekstlig informasjon om sosiale forhold og at begrepene har ulik mening fra rapport til rapport er slik med på å vanskeliggjøre vurdering, redegjøring og dokumentasjon av hvordan investeringen er bærekraftig for fondsforvalter.

#### 5.3.4 Grønnvasking

Intervjudeltakerne beskriver grønnvasking som en konstant tilstedeværende faktor i deres praksis. Både i deres daglige praksis og i vurdering av innholdet i bærekraftsrapportene. Flere av fondsforvalterne beskriver at de har et krav mot seg og et ansvar i kraft av sin profesjonelle rolle til å være bevisst potensiell grønnvasking i bærekraftsrapportene og ikke bli blendet av rapportenes informasjonsmengde og multimodale innhold. D2 forteller at de alltid har et kritisk blikk på innholdet med fare for nettopp grønnvasking:

D2: Det er veldig viktig å se på, men det er alltid spørsmål utover det også. Man er alltid bevisst på at det kan være greenwashing. Når vi ser på disse bærekraftsrapportene så er vi kritiske til at, er det faktisk sånn som de sier? Ja, de har en bærekraftspolicy men hvordan er det de etterlever den?

D2 beskriver hvordan hen har et kritisk blikk på bærekraftsrapportene gjennom forsterkere som «veldig viktig» og «alltid bevisst». Disse forsterkerne kan peke på en konstant bevissthet og usikkerhet i fondsforvalternes praksis når det kommer til grønnvasking. Hvordan D2 bruker pronomen som «man» og «vi» i beskrivelsene, kan indikere at det handler om hvordan «vi som fondsforvaltere» er kritiske og bevisste og at dette er viktige profesjonelle verdier i fondsforvalternes praksis. Det beskrives flere forsøk på å holde seg oppmerksom på mulig grønnvasking hos intervjudeltakerne. Flere av intervjudeltakerne snakker om spørsmål til selskapene ut over rapporten, hvilket indikerer et behov for verifisering av informasjon i lys av egen rekontekstualisering i redegjørelser. Enkelte trekker også frem mengden informasjon i rapportene som et middel for å fremstå mere bærekraftig for selskapet, og i den forlengelse vurderes til å være potensiell grønnvasking. D4 beskriver et krav rettet mot hen som fondsforvalter til å ikke bli blendet av bærekraftsdokumentasjonen:

D4: Det stiller jo krav til meg og som investor at jeg ikke blir blendet av alt jeg ser. At du blir litt offer for denne grønnvaskingen fordi de har brukt så mye ressurser på det.

Bruk av verbet «blendet» indikerer en mulighet for at selskapers grønnvasking gjennom ressursbruk gjør at de negative sidene ved selskapenes bærekraft blir usynlig for fondsforvalteren. Ved å beskrive hvordan hen har et ansvar som fondsforvalter for å unngå å bli offer for grønnvasking i bærekraftsrapporter, peker D4 på grønnvasking som en utfordring i hens praksis. Videre kobler hen utfordringen mot egne redegjørelser ved å beskrive at de blir møtt med spørsmål om grønnvasking hver dag:

D4: [...] men jeg føler jo at når det kommer til kommunikasjon, så er vi jo redd for grønnvasking fordi det møter vi jo selv. Hver dag. Ja, dere snakker masse bærekraft. Og hva gjør dere egentlig?

Ved å uttrykke seg som å være «redd for», gjør D4 grønnvasking til et objekt hen frykter i sin profesjonelle praksis. Gjennom å peke på grønnvasking som en fare både skriverne av bærekraftsrapporter og fondsforvalterne selv møter, aktualiserer D4 grønnvasking som en faktor i sosiokulturell kontekst. Grønnvasking trer slik frem som en gjennomgående frykt, både gjennom bærekraftsinformasjonen fondsforvalterne leser om andre selskap, og direkte mot seg og sine egne redegjørelser i sin praksis av andre aktører. Dette er i tråd med Gatti et al. (2019) sin studie som viser at økt fokus på grønnvasking også har ført til økt skepsis til bærekraftsrapportering. At flere av



intervjudeltakerne beskriver et personlig ansvar for å være bevisst potensiell grønnvasking og å ikke falle for den, kan også sees mot den uttrykte økte viktigheten av bærekraftsdokumentasjon hos fondsforvalteren i lys av EU-taksonomi og SFDR. Bevissthet omkring og arbeid mot grønnvasking trer slik frem som et personlig ansvar som profesjonsutøver for fondsforvalterne.

Sett under ett beskriver intervjudeltakerne et spenn av ulike utfordringer i bruk av bærekraftsrapporter. Sjangeren bærekraftsrapport fremstår som hybrid og kompleks, hvilket gjøre det vanskelig for fondsforvalterne å finne informasjonen de trenger. Bærekraftsrapportenes multimodalitet står også i spenning med fondsforvalternes behov for kvantifiserbar informasjon som kan innlemmes i deres investeringsstrategi. Bevissthet om potensiell grønnvasking og arbeid mot faren beskrives som et personlig ansvar som profesjonsutøver for fondsforvalterne.

#### 5.4 Fondsforvalternes egne redegjørelser

Et fremtredende tema i intervjudeltakernes beskrivelser i bruk av bærekraftsrapportene var i egne redegjørelser. Fondsforvalterne beskriver at de i sin praksis må vurdere, definere og redegjøre for investeringsens bærekraftighet i henhold til EU-taksonomi og SFDR. Fondsforvalternes redegjørelser kan sees på som rekontekstualiseringer der fondsforvalteren tar ut informasjon av sin opprinnelige kontekst (bærekraftsrapportene) og bruker dem i ny institusjonell kontekst. Med andre ord i rapporteringen av egne vurderinger mot sine interessenter. Fondsforvalternes egne redegjørelseskrav er slik med på å forme deres bruk av bærekraftsrapportene. I tillegg vil deres forståelse av emnet bærekraft være med på å påvirke redegjørelsen (se kapittel 5.1). D2 beskriver praksisen slik:

D2:                   Artikkel 9 fond betyr at det er et fond som har bærekraftig investering som et formål. Det innebærer at det er mye mere krav til dokumentasjon og å vise at det er bærekraftige investeringer.

D2 beskriver dokumentasjon som et krav og aktualiserer slik institusjonell kontekst i praksisen, hvor fondsforvalterne forklares som å ha et ansvar for å «vise» at det er en bærekraftig investering. D2 indikerer på denne måten et ansvar hos fondsforvalteren for å legge frem en riktig og sann redegjørelse for at investeringen i et selskap er bærekraftig. D1 eksemplifiserer redegjørelsen slik:

D1:                   Vi må måle alle KPIene og begrunne. Vi må knytte inntektskilden til bærekraftsagendaen. Vi må være transparente mot kunder, og her lager jeg en presentasjon som knytter investeringen til de ulike målene. Her knytter jeg hva selskapet produserer til ulike mål og undermål.

D1 aktualiserer den sosiokulturelle konteksten i redegjørelsen ved å knytte selskapets inntektskilder til bærekraftsagendaen (les: FNs Bærekraftsmål), for deretter å koble selskapets produkter til ulike mål og undermål. D1 belyser videre en spenning i vurdering og definering av om det er en bærekraftig investering, ved at et bidrag på samme tid kan være med på å skade et annet mål (se kapittel 2.3). D1 forteller at de forsøker å være transparente på vurderingene de gjør i sin vekting, gjennom å vise til dokumentasjon av grunnlaget og redegjørelsen for valgene de har gjort. Redegjørelsespraksisen trer slik frem som bestående av komplekse vurderinger, med store krav til fondsforvalternes literacy.

På samme tid beskriver D1 redegjørelsen som flersidet, med mulighet for argumentasjon fra flere hold. D1 uttrykker at fondsforvalterne selv må finne en måte de kan stå for:

D1: Dette er jo ikke en vitenskap, det kan være mange syn. Det handler om å tydeliggjøre argumentasjonen slik at folk forstår rasjonalet. Man kan argumentere fra flere vinkler, men det må fremstå logisk. Man må kunne stå for redegjørelsen mot tilsynsmyndigheter for hvorfor vi mener det er bærekraftige fond for kunder, at det er gjort grundig nok arbeid og at det er dokumentert.

D1 forteller at det ikke er en «vitenskap» å redegjøre, men at hen må kunne stå inne for vurderingene som er gjort i redegjørelsen mot tilsynsmyndigheter. Dette kan D1 gjøre gjennom å vise at det er gjort et «grundig nok» arbeid og at det er dokumentert. D1 ufarliggjør sin praksis for redegjørelse ved å påpeke at det «ikke er en vitenskap», hvilket kan indikere at det ikke nødvendigvis er krav til en systematisk metodisk fremgang. Mulighetene for å løse redegjørelsen er dermed flere, og valget fremstår slik som et tolkningsspørsmål hos fondsforvalteren. D1 beskriver sin dokumentasjonspraksis som et rasjonale det er viktig at hens interessenter forstår, og fremhever et ansvar for transparens overfor både tilsynsmyndigheter og kunder.

Fondsforvalterne trekker frem ulike adressater av deres redegjørelser, nemlig tilsynsmyndigheter, interne komiteer og kunder. Transparens overfor disse målgruppene trekkes frem som viktig i fondsforvalternes egne redegjørelser. Flere av intervjudeltakerne forteller at fondsforvalterne kan bli utfordret på hvor bærekraftige investeringene deres egentlig er av ulike interessenter. D1 beskriver dette som en risiko som ligger i den profesjonelle praksisen, men påpeker samtidig at den faktiske risikoen ligger i å ikke være rasjonell i argumentasjonen. Å bli utfordret om praksis trer slik frem som en innforstått risiko, mens den reelle risikoen ligger i irrasjonell og ulogisk argumentasjon for bærekraftighet i investeringen. D1 beskriver rasjonalitet som en forsikring mot anklager:

D1: Man kan være enig eller uenig, men man kan ikke si at vi ikke har tatt en vurdering som er ganske grundig og logisk.

Vurderingen beskrives gjennom uttrykk som å skulle være «grundig» og «logisk» av D1. Hvilket kan indikere at vurderingen fondsforvalterne gjør skal fremstå som innlysende, omhyggelig og dyptgående for ulike interessenter. Beskrivelsene indikerer at fondsforvalternes krav til dokumentering av egne vurderinger er komplekse, med ulike funksjoner og potensielle lesere. Høye krav til literacy hos fondsforvalter trer frem ved at fondsforvalter ansvarliggjøres for å lese bærekraftsdokumentasjonen til selskap, finne og vurdere relevant informasjon og rekontekstualisere det hen vurderer som relevant i egen redegjørelse. Fondsforvalterne har i tillegg et krav mot seg for å være transparente overfor ulike interessenter.

## 6. Drøfting

Tidligere studier av bærekraftsrapporter har i all hovedsak vært fundert på dokumentanalyser som metodikk, og tekstenes lesere har i liten grad vært fokuspunkt. I denne studien har jeg plassert en lesergruppe, fondsforvalterne, sine perspektiv i sentrum. Gjennom intervju med disse har jeg dannet et grunnlag for å studere bruk av bærekraftsrapportering som profesjonell praksis.

I det følgende vil jeg diskutere sentrale tema som kom frem gjennom analysene, med hensikt å belyse studiens forskningsspørsmål:

*Hvordan beskriver fondsforvalterne bruk av bærekraftsrelaterte rapporter i sin profesjonelle praksis, og hvilke utfordringer i vurderingen møter de?*

Dette undersøker jeg gjennom å belyse to delspørsmål:

*Hvordan beskriver fondsforvalterne sin bruk av bærekraftsrelaterte rapporter?  
Hvilke utfordringer møter fondsforvalterne i lesingen og vurderingen av informasjon i disse rapportene?*

Først vil jeg diskutere sentrale og fremtredende funn fra empirien som belyser praksisens kompleksitet, og jeg vil se nærmere på de fremtredende temaene *mange omkringliggende tekster har innvirkning på praksisen og behov for etterprøvbarehet*. I andre del av drøftingen vil jeg gå inn på utfordringer intervjudeltakerne trekker frem i bruk av bærekraftsrapporter. Her vil jeg drøfte temaene *å ta stilling til bærekraftighet, bærekraftsrapportens hybriditet og grønnvasking som en overhengende fare*. Til sist vil jeg drøfte fondsforvalterens *krav til literacy*.

### 6.1 Bruk av bærekraftsrapporter som en kompleks profesjonell praksis

Fondsforvalternes bruk av bærekraftsrapporter i profesjonell praksis kan betraktes som kompleks på flere måter. For eksempel skal de være effektive og finne informasjonen fort, på samme tid som de skal vurdere om informasjonen er god nok. I den videre drøftingen vil jeg se på to fremtredende tema ved fondsforvalternes komplekse praksis, som trer frem i analysen. Fondsforvalternes bruk av bærekraftsrapporter er påvirket av mange omkringliggende tekster og de har en omfattende praksis med formål om å sikre etterprøvbarehet av informasjonen de skal bruke i egne redegjørelser.

#### 6.1.1 Mange omkringliggende tekster har innvirkning på praksisen

Intervjudeltakernes beskrivelser omkring bruk av bærekraftsrapporter bærer preg av omkringliggende tekster (se kapittel 5.2). Fondsforvalternes praksis påvirkes av tidligere og kommende tekster gjennom å prege hva de ser etter og trekker frem som viktig i bærekraftsrapportene. Informasjonen de leter etter skal brukes i deres egen redegjørelse og svare på krav de har mot seg i den institusjonelle konteksten gjennom EU-taksonomi og SFDR (se kapittel 5.4). For å effektivisere praksisen tar fondsforvalterne i bruk ulike teknikker. Gjennom ordsøkingsfunksjoner leter de etter informasjon i rapportene ved hjelp av ord de har med seg fra tidligere tekster. Disse er ordene er med på å forme hva fondsforvalterne ser etter i bærekraftsrapportene. Noen fondsforvaltere tar i bruk ESG-rating fra tredjeparter med formål om å avdekke svakheter hos selskapene og bruker denne informasjonen som et utgangspunkt for å lese bærekraftsrapportene.

Intertekstualitet beskriver relasjoner mellom andre tekster og den fremvoksende teksten, og handler om hvordan den intertekstuelle dialogen preger produksjonen av nye tekster (Bazerman, 2004; Dysthe, 1997). Fondsforvalterne skaper mening av informasjonen i bærekraftsrapportene i lys av EU taksonomi og SFDR som er viktige tekster for den

institusjonelle konteksten de er en del av. Fondsforvalterne beskriver at de i sin praksis må vurdere, definere og redegjøre for investeringens bærekraftighet i lys av SFDR og EU-taksonomi. Som forklart i kapittel 2.3 skal fondsforvalteren redegjøre for i hvilken grad en investering kan anses som en bærekraftig aktivitet, sett mot taksonomien. Aktiviteten (investeringen) kan anses som bærekraftig om den oppfyller minimum et miljømål og ikke skader en av de fem andre. I tillegg skal aktiviteten oppfylle enkelte minimumsstandarder for sosialt ansvar. Fondene intervjudeltakerne forvalter klassifiseres innenfor SFDR som artikkel 8 (fremmer sosiale eller miljømessige egenskaper) eller 9 (har bærekraftig investering som et formål). Siden fondsforvalternes egen dokumentering av vurderinger er en rekontekstualisering av bærekraftsrapporten, kan man se at det skjer en forflytning av informasjon i kjeden av tekster de inngår i. Fondsforvalterne velger ut og rekontekstualiserer informasjonen de vurderer til å være relevant i bærekraftsrapportene, ved å reprodusere informasjonen og tilpasse den til egen redegjørelse mot egne interessenter (Linell, 1998). Tidligere og fremvoksende tekster omkring fondsforvalternes lesing av bærekraftsrapporter har slik en påvirkningskraft på hva de ser etter og trekker frem som viktig.

#### 6.1.2 Behov for etterprøvbarehet

Et fremtredende tema i intervjudeltakernes beskrivelser av praksis i bruk av bærekraftsrapporter, var fondsforvalternes behov for etterprøvbarehet. Gjennom fondsforvalternes krav mot seg til å redegjøre for hvorfor en investering anses som å være bærekraftig, oppstår et behov for å sikre at informasjonen de velger å bruke er korrekt. Fondsforvalterne belyser behovet for etterprøvbarehet i selskapenes bærekraftsrapporter gjennom å lete etter en intratekstuell tråd i rapportene (Bazerman, 2004), fra strategi til tallgrunnlag. Den røde tråden går fra strategien og leder og styrets kommentar, via mål og konkretiseringen av disse målene, til tallgrunnlaget som viser hvordan selskapet skal oppnå målet. Finnes ikke deler av denne informasjonen i bærekraftsrapporten, har ikke fondsforvalteren den nødvendige intratekstuelle tråden. Fondsforvalterne beskriver den intratekstuelle tråden i rapportene som et bevis på transparens i selskapenes bærekraftsrapporter. På samme tid forteller de også om en usikkerhet omkring tallenes validitet da flere av intervjudeltakerne forteller at tallene kan manipuleres, og det kan derfor stilles spørsmål til om fondsforvalterne kan stole på tallene. Et tiltak intervjudeltakerne trekker frem for å håndtere skeptisismen til tallene, er å se på hvordan tallene er regnet ut. Fondsforvalterne møter i sin praksis slik en usikkerhet i bearbeiding av informasjon fra bærekraftsrapportene og går gjennom flere lag med verifikasjoner for å håndtere usikkerheten. Praksisen i bruk av bærekraftsrapporter trer slik frem som kompleks og preget av usikkerhet da fondsforvalterne ikke er helt sikre på at vurderingene er gjort på valid grunnlag.

Samtidig som fondsforvalterne ser etter en rød tråd i selskapenes bærekraftsrapporter og beskriver dette som et bevis på transparens, skal de selv være transparente mot egne interessenter i sin redegjørelse for om en investering kan ansees for å være bærekraftig. Intervjudeltakerne beskriver et krav mot seg for å legge frem en riktig, grundig og god dokumentert vurdering for at investeringen i et selskap er bærekraftig i henhold til SFDR og EU-taksonomi (kapittel 2.3). Fondsforvalterne forteller også at de forsøker å være transparente gjennom å vise dokumentasjon av grunnlaget og redegjørelsen for valgene de har gjort. Intervjudeltakernes beskrivelser indikerer at fondsforvalternes krav til dokumentering av egne vurderinger er komplekse, med ulike funksjoner og potensielle lesere. Fondsforvalterne viser slik at de skal være transparente i vurderinger, redegjørelser og dokumenteringer slik at deres egne redegjørelser er etterprøvbare for andre som stiller krav og forventninger til dem. Behovet for etterprøvbarehet trer slik frem

som å gå begge veier for fondsforvalterne. Både mot bærekraftsrapportene og fondsforvalternes forventninger til informasjon i rapportene, og mot dem selv i deres egne redegjørelser for investering mot ulike interessenter.

## 6.2 Utfordringer i profesjonell praksis

Som vist i analysen beskriver intervjudeltakerne en rekke utfordringer i bruk av bærekraftsrapporter. Gjennomgående trer kravet om å ta stilling til bærekraftighet, bærekraftsrapportens hybriditet og grønnvasking frem som utfordringer fondsforvalterne må håndtere i sin praksis. For det første må fondsforvalterne ta stilling til bærekraftsbegrepet for å vurdere bærekraftighet i selskapene, selv om det er et komplekst og vanskelig begrep å definere. For det andre skaper bærekraftsrapportenes ulike formål og funksjoner en utfordring i bruk hos fondsforvalter. Til sist trer grønnvasking frem som en gjennomgående utfordring i fondsforvalternes praksis.

### 6.2.1 Å ta stilling til bærekraftighet

Fondsforvalterne forteller i intervjuene hvordan de i forvaltningen av artikkel 8 og 9 fond må vurdere, definere og redegjøre for hvordan en investering i et selskap er bærekraftig, i kraft av EU taksonomi og SFDR (se kapittel 5.4). Intervjudeltakerne skal definere en investering som en bærekraftig aktivitet ved å redegjøre for hvordan investeringen oppfyller minst ett av miljømålene, ikke skader de gjenstående og oppfyller minimumskrav for sosialt ansvar (se kapittel 2.3). Fondsforvalterne må slik fortolke og ta standpunkt til bærekraft og hva som er bærekraftig nok til å investeres i.

Selv om fondsforvalterne må ta stilling til bærekraftsbegrepet, beskriver intervjudeltakerne at det ikke finnes noe som er helt bærekraftig (se kapittel 5.1). I snakk om sin forståelse av begrepet forteller flere fondsforvaltere at bærekraftsbegrepet er omfattende, komplekst og gjenstand for misforståelser på grunn av at det mangler en felles standard for begrepet. Ulik begrepsbruk omkring forholdene i ESG trekkes også frem i snakk om utfordringer med bærekraftsrapportene. Eksempelvis beskriver intervjudeltakerne at begrep innenfor sosiale forhold, som mangfold og kultur, kan ha ulike definisjoner og innhold fra rapport til rapport (se kapittel 5.3.3). Denne kompleksiteten i forståelsen av bærekraft beskriver også Laine (2005) i sin studie av hvordan begrepet bærekraftig utvikling konstrueres i finske selskapers rapportering. I studien diskuterer Laine (2005, s. 397) hvordan begrepet bærekraftig utvikling ble løst definert i rapporten Vår felles fremtid og at som en konsekvens har begrepet hatt en rekke ulike definisjoner i ettertid. Laine beskriver videre hvordan den løse defineringen av begrepet har ført til at bærekraftig utvikling kan rekonstrueres til å passe ulike formål, og har som en følge blitt brukt til å promotere ulike initiativ i ulike kontekster. I studien viser Laine (2005, s. 402) dette ved å finne fire ulike meninger ilagt begrepet bærekraftig utvikling i selskapers rapporter. For det første beskrives bærekraftig utvikling og fortsatt økonomisk vekst som compatible, hvilket konstruerer bærekraftig utvikling som mulig å oppnå uten å hemme økonomisk vekst. For det andre beskrives det å bidra til bærekraftig utvikling som noe alle ansvarlige bedrifter gjør frivillig. For det tredje forenkles innholdet i begrepet til en enkel prosess, som kan oppnås med enkle tiltak. Til sist beskrives det å oppnå bærekraftig utvikling innenfor økonomisk orden som mulig, uten å endre samfunnsstrukturen i større grad. Måten selskapene i Laine (2005) sin studie rekonstruerer bærekraftig utvikling som noe enkelt og oppnåelig i sine rapporter står slik i kontrast til hvordan fondsforvalterne i min studie beskriver deres forståelse av begrepet som komplekst og uoppnåelig.

I en annen studie av Laine (2010) ser han på hvordan finske selskapers rapportering om bærekraft har endret seg fra 1987-2005. Funnene i studien viser at bærekraftig utvikling i dag portretteres som allerede innlemmet i selskapet, et gjennomførbart mål og et vinn-vinn-konsept for alle involverte parter i de undersøkte selskapenes rapporter.

Rekonstrueringen av bærekraftig utvikling i selskapenes rapporter, kan belyse hvordan kravet fondsforvalterne har mot seg til å ta stilling til bærekraftighet er utfordrende. De må ta stilling til et begrep det ikke finnes noen felles standard for, og hvor begrepet rekonstrueres i selskapers bærekraftskommunikasjon til å handle om selskapets bærekraft gjennom vekstmuligheter (Laine, 2010). Kravet om å ta stilling til selskapers bærekraftighet trer slik frem som en utfordring i praksisen hos fondsforvalterne.

#### 6.2.2 Bærekraftsrapportens hybriditet

Bærekraftsrapportens manglende standarder og retningslinjer, og sjangerens flere funksjoner åpner for at selskapene kan forme rapportene i stor grad som de ønsker. Bhatia (2012) har i sin studie av bærekraftsrapporter funnet markedsføring som en av flere funksjoner i sjangeren. Bhatia kaller derfor rapportsjangeren en hybrid sjanger. Sett under ett beskriver intervjudeltakerne bruk av bærekraftsrapporter som utfordrende gitt rapportenes ulike utforming, bruk av retorikk og multimodale elementer (se kapittel 5.3.1 og 5.3.2). Intervjudeltakerne beskriver bærekraftsrapportene som å inneholde retorikk og illustrasjoner med formål om å overbevise leseren, hvilket er i spenning med fondsforvalternes behov for objektiv kvantifiserbar informasjon. I tillegg beskrives mengden tekstlig informasjon om særlig sosiale forhold som utfordrende, da intervjudeltakerne uttrykker at de har et behov for kvantifiserbar informasjon skal de kunne integrere det i sin investeringsstrategi (se kapittel 5.3.3).

Fraværet av en felles standard for bærekraftsrapportering skaper en spenning mellom skriverne som i stor grad står fritt til å forme rapporten slik de ønsker og fondsforvalterne som en interessentgruppe med spesifikke behov. Fondsforvalterne beskriver bærekraftsrapporter som å kunne ha flere ulike formål gjennom å skulle treffe flere ulike interessenter med ulike behov. Disse beskrivelsene diskuterer også Bhatia (2012) i sin studie, som viser at mangelen på regulering har resultert i stor fleksibilitet og variasjon i hva og hvordan selskapene rapporterer, noe som har åpnet for strategisk bærekraftsrapportering hos selskap. Bhatia påpeker at en konsekvens av strategisk rapportering kan være rapportering som ikke dekker behovet for kunnskap om selskapenes faktiske innvirkning på sine omgivelser og hva de gjør for å drive på en mer bærekraftig måte. Hvordan flere av intervjudeltakerne beskriver deres informasjonsbehov som en motsetning til hva de finner av innhold i bærekraftsrapportene, kan bidra til å belyse Bhatia sitt funn.

Ved snakk om bærekraftsrapporters tekst, bilder og varierende begrepsbruk i intervjuene, belyses det også en forståelse av rapportenes mengde og type innhold til å være bygget med hensikt om å overbevise eller overtale leseren. I intervjudeltakernes beskrivelser av bærekraftsrapportenes formål, kommer det frem et syn på rapporten som et markedsføringsmiddel for å fremstå på en viss måte mot ulike interessenter. For eksempel beskriver intervjudeltakerne bærekraftsrapportene som et middel for markedsføring og selvpromotering. En slik forståelse av sjangeren diskuteres også i Rahm et al. (2020), som drøfter hvordan bedrifters rapporter ikke bare er en redegjørelse for status, men også et pek mot fremtiden med formål om å bygge image og merkevare. Bondi (2016) diskuterer i sin studie også et syn på rapporteringssjangeren som et selvpromoteringsmiddel gjennom bruk av fremtidsreferanser.

Intervjudeltakernes beskrivelser av bærekraftsrapporter som et middel for selvpromotering og tillitsbygging viser også en bevissthet hos leser omkring skriver av rapportene, og hvordan skriver strategisk bygger opp form og innhold i rapportene for ulike promoterende formål. Profesjonsutøvere som relevante lesere og brukere av disse tekstene i profesjonell praksis, er slik oppmerksomme på at rapportene også fungerer som markedsføring. Intervjudeltakernes beskrivelser omkring synet på skriver bekrefter blant annet hva Bhatia (2012) viser i sine studier om hvordan skriverne bruker rapportene som et middel for markedsføring og selvpromotering. Hvordan fondsforvaltere i studien min, som lesere av rapportene, beskriver det samme som Bhatia gjør i sin studie viser at en lesergruppe bekrefter funnene.

### 6.2.3 Grønnvasking som en overhengende fare

Intervjudeltakerne beskriver grønnvasking som en konstant tilstedeværende faktor i deres praksis, gjennom å både kunne bli utsatt for og å selv bli beskyldt for grønnvasking (se kapittel 5.3.4). Grønnvasking beskrives av Lyon og Montgomery (2015) som selskapers bevisst misvisende kommunikasjon om bærekraft og ESG, med formål om å lede interessenter til å tro at deres arbeid innenfor bærekraft og status på ESG er bedre enn den faktisk er. I kraft av sin profesjonelle rolle som fondsforvalter, beskriver flere av intervjudeltakerne at de har et ansvar for å være bevisst og arbeide mot slik potensiell grønnvasking i sin praksis.

Fondsforvalterne trekker frem å ikke bli blendet av bærekraftsrapportenes informasjonsmengde og multimodale innhold som to aspekter de forsøker å holde seg oppmerksomme på. Eksempelvis beskriver intervjudeltakerne et syn på skrivere av rapportene som å potensielt bevisst kunne holde igjen informasjon når fondsforvalterne beskriver sitt behov for transparens i rapporteringen (se kapittel 5.2.4). I intervjudeltakernes fortellinger om grønnvasking i bærekraftsrapportering, trekkes også høyt ressursbruk på rapportene og stor informasjonsmengde i dem frem som et potensielt middel for grønnvasking hos selskaper, hvor fondsforvalterne som en konsekvens ikke ser de mer negative sidene ved selskapene innenfor bærekraft. Dette diskuteres også i Yu et al. (2020) sin studie, som ser på hvordan selskap grønnvasker gjennom å dele store mengder informasjon om ESG med sine investorer, med formål om å skjule sin faktiske status innenfor miljøforhold, sosiale forhold og styringsforhold. Hvordan intervjudeltakerne beskriver innholdet i rapportene som potensielt misledende og med et formål om at selskapene skal promotere seg som bedre enn de faktisk er, kan indikere et syn hos fondsforvalterne på selskapene som å kommunisere et bilde som ikke stemmer overens med virkeligheten. Cho et al. (2018) diskuterer også en slik forståelse av selskapers kommunikasjon i sin studie av selskapers rollespill i bærekraftsrapportering, hvor de fant ut at selskapers diskurs om miljøansvar i bærekraftsrapportering (frontstage) sto i kontrast til deres lobbyvirksomhet (backstage) for å få gjennom ulike lovverk som motarbeider en bærekraftig utvikling. I en studie om bærekraftsrapporters frivillige format og hvilke implikasjoner det har for potensiell grønnvasking, diskuterer Gatti et al. (2019) også et syn blant interessenter på bærekraftsrapportering som et middel for å pynte på sitt eget image og at rapportene ikke stemmer overens med virkeligheten. I studien beskriver Gatti et al. (2019) hvordan en manglende standard for bærekraftsrapportering åpner for at skriverne kan forme rapportene som de selv ønsker og at det frivillige formatet skaper en gråsonerom for grønnvasking. Gatti et al. sin studie kan belyse hvordan en manglende standard for bærekraftsrapportering er med på å gjøre vurderingen av informasjon i rapportene utfordrende for fondsforvalterne og at de peker på et ansvar for å holde seg kritisk og bevisst potensiell grønnvasking som viktige profesjonelle verdier.

Intervjudeltakerne beskriver at det er opp til dem i kraft av deres rolle som fondsforvaltere å vurdere om bærekraftigheten er ekte eller grønnvasking (se kapittel 5.1). Denne beskrivelsen peker på et stort ansvar i profesjonell praksis for å være oppmerksom på potensiell grønnvasking og å motarbeide det. Grønnvasking trer slik i intervjudeltakerne sine beskrivelser frem som en gjennomgående fare, ikke bare gjennom bærekraftsinformasjonen fondsforvalterne leser om andre selskap, men også direkte mot seg og mot sine redegjørelser for investering. Spørsmålet om potensiell grønnvasking i egen praksis beskrives som å være et spørsmål de får selv hver dag (se kapittel 5.4). Gatti et al. (2019) peker i sin studie på at ikke bare konsekvensene av å bli tatt for grønnvasking blir stadig større, men også konsekvensene av å bli beskyldt for grønnvasking. I studien diskuterer Gatti et al. hvordan å bli assosiert med grønnvasking påvirker selskapers legitimitet og rykte negativt. Selv når informasjonen selskapene kommuniserer i sin rapportering er korrekte og beskyldningene om grønnvasking er feilaktige. Dette er med på å belyse hvordan fondsforvalterne lever med en konstant frykt og usikkerhet omkring grønnvasking, med en overhengende fare for å potensielt få ødelagt omdømmet og sitt selskaps legitimitet. Denne faren for grønnvasking er slik med på å gjøre deres praksis mer utfordrende.

### 6.3 Krav til literacy i profesjonell praksis

Gjennom fondsforvalterne sine beskrivelser i lesing og bruk av bærekraftsrapportering trer høye krav til fondsforvalternes literacy frem. Literacy beskrives av Karlsson (2006; 2009) som å omhandle det økte kravet til lese- og skriveferdigheter hos den enkelte i det moderne arbeidslivet. Eksempelvis skal fondsforvalterne lese og vurdere innholdet i bærekraftsrapportene i lys av egne redegjørelseskrav og i lys av andre tekster. Intertekstualiteten intervjudeltakerne viser i lesing av rapportene, gjennom å ta med andre tekster og å se etter en rød tråd i rapporten, er et ledd i å sikre verifikasjon av informasjonen de vurderer og skal rekontekstualisere i sin egen redegjørelse for om investeringen er bærekraftig. Fondsforvalterne skaper på denne måten mening av informasjonen i bærekraftsrapportene i lys av EU-taksonomi og SFDR som en faktor i deres institusjonelle kontekst. Vurderingene er slik knyttet til komplekse intertekstuelle forhold i den institusjonelle konteksten, hvilket belyser høye krav til literacy hos fondsforvalterne.

Literacy omhandler også et større krav til ansvarlighet (Karlsson, 2009).

Intervjudeltakerne belyser et behov for å sjekke at tallene stemmer, for å kunne stå inne for vurderingen og redegjørelsen som er gjort av selskapets bærekraftighet (se kapittel 5.2.3). Intervjudeltakerne trekker en intratekstuell tråd i sine beskrivelser gjennom hva som er viktig i bærekraftsrapportene, hvilket indikerer et behov for å sikre verifikasjon av informasjonen de skal bruke i sin egen redegjørelse for om investeringen er bærekraftig. At fondsforvalternes syn på skrivere preges av behov for verifisering kan peke på ansvarligheten i kravene de har mot seg, og for å stå for valget de har gjort mot andre interessenter. Fondsforvalterne må i tillegg ta utgangspunkt i egne forståelser av bærekraft, slik beskrivelsene kom frem om forståelsen som «for meg personlig» og «for meg» (se kapittel 5.1), for å kunne ta stilling til bærekraftighet (se kapittel 6.2.1). Dette viser at literacy tar utgangspunkt i egne oppfatninger og forståelser av bærekraft. Hvordan fondsforvalterne viser at de skal være transparente i vurderinger og redegjørelser slik at deres egne redegjørelser er etterprøvbare for andre som stiller krav og forventninger til dem, viser at behovet for etterprøvbarhet går begge veier for fondsforvalterne (se kapittel 6.1.2). Flere av intervjudeltakerne forteller at fondsforvalterne kan bli utfordret på hvor bærekraftige investeringene deres egentlig er av ulike interessenter, hvilket også viser et krav om ansvarlighet hos fondsforvalterne.



Høye krav til literacy hos fondsforvalterne vises på denne måten gjennom ansvarlighet og selvstendighet i vurderinger og redegjørelser.

Literacy omhandler også et større krav til dokumentasjon av arbeid (Karlsson, 2006; 2009). Eksempelvis skal fondsforvalterne dokumentere egne redegjørelser omkring bærekraft, basert på bærekraftsinformasjon om et selskap (se kapittel 5.4). Det stilles et ansvar mot fondsforvalterne, ved at deres redegjørelser skrives for flere interessenter, deriblant kunder og tilsynsmyndigheter. Fondsforvalterne må slik være oppmerksom på og ta hensyn til ulike behov, krav og forventninger ulike lesere av deres egne redegjørelser har. Fondsforvalternes beskrivelser indikerer at krav til dokumentering av egne vurderinger er komplekse, med ulike funksjoner og potensielle lesere. Fondsforvalterne har også et krav mot seg for å være transparente i dokumenteringen av redegjørelsene. Intervjudeltakerne beskriver sin redegjørelsespraksis som at de er ansvarlig for å legge frem en sann og riktig redegjørelse for interessentene (se kapittel 5.4). Fondsforvalternes beskrivelser av dokumenteringen peker også på det Iedema og Scheeres (2003) omtaler som en tekstualisering av arbeidet, ved at fondsforvalterne i stadig større grad må snakke og skrive om sitt arbeid. Fondsforvaltning av fond med bærekraft som strategi eller formål trer slik frem som en kompleks profesjonell praksis, med høye krav til literacy.

## 7. Avslutning – studiens bidrag og videre forskning

I dette masterprosjektet har jeg belyst fondsforvalteres profesjonelle praksis som gjelder bruk av bærekraftsrapporter. Det har tidligere vært en del forskning på bærekraftsrapporter gjennom dokumentstudier, men leserens perspektiv og bruk av disse tekstene er det forsket lite på. Formålet med denne studien har derfor vært å belyse en del av språkvitenskapen det har vært forsket lite på, nemlig leseres bruk og lesing av bærekraftsrapporter som en del av profesjonell praksis.

Analysene av en lesergruppe, fondsforvalterne, sine beskrivelser og refleksjoner gir et perspektiv på hvordan denne lesergruppen leser og bruker bærekraftsrapporter, hva de trekker frem som viktig i rapportene og hva som er utfordrende. I drøftingen har jeg belyst aspekter ved praksisen som gjør den kompleks og hvordan ulike utfordringer, blant annet sjangerens hybriditet, vanskeliggjør bruk av bærekraftsrapportene. Studien har vist bruk av bærekraftsrapporter som en sammensatt praksis, og som krever et spenn av ferdigheter og kompetanser hos profesjonsutøver.

Studien belyser en lite studert praksis, lesing av bærekraftsrapporter, og bidrar slik med relevante perspektiver for forståelse av bruk av bærekraftsrapportering. Lesernes stemme har slik fått plass i diskusjonen omkring bærekraftsrapporters utforming og formål. Dette perspektivet er av relevans for skriving og utforming av bærekraftsrapportering.

Gjennom min studie har jeg belyst en viktig aktør i samspillet, leseren, med utgangspunkt i Dysthes dialogiske diskursmodell (1997, s.54). Studien har vist hvordan andre tekster i leserens omgivelser kan være med på å forme lesingen og bruken av en tekst, hvilket jeg oppfatter til å være et bidrag av relevans.

Studien har belyst ulike aspekter som kan være viktige for praksisfeltet. Et sentralt bidrag kan være leserens beskrivelser av bærekraftsrapporter og hvordan sjangerens hybriditet er med på å komplisere profesjonell praksis. Et annet bidrag til praksisfeltet kan være hvordan kompleksiteten til bærekraftsbegrepet er med på å gjøre det vanskelig for fondsforvalterne å ta stilling til selskapers bærekraftighet. Et relevant bidrag til praksisfeltet kan også være hvordan utøvelsen av fondsforvalteres praksis er tekstualisert, bestående av mange avveininger og vurderinger som må redegjøres og dokumenteres.

Min studie har hatt et begrenset omfang og flere aspekter kunne vært interessant å studere videre. For det første kunne det vært interessant å undersøke fondsforvalternes tekstlige redegjørelser, for å analysere hvordan informasjonen rekontekstualiseres. Videre hadde det også vært interessant å undersøke hvordan andre profesjonsutøvere i andre bransjer bruker disse rapportene i sin profesjonelle praksis og til hvilke formål. Dette kunne belyst ulike oppfatninger og syn på bærekraftsrapporter i ulike lesergrupper som bruker disse rapportene i sin arbeidshverdag. Muligens hadde det også vært interessant å undersøke hvilke konsekvenser en større standardisering av rapportene hadde hatt.

## Litteraturliste

- Aguilera, R. V., Rupp, D. E., Williams, C. A & Ganapathi, J. (2007). Putting the S Back in Corporate Social Responsibility: A Multilevel Theory of Social Change in Organizations. *The Academy of Management Review*, 32(3), 836-863.
- Arribas-Ayllon, M., Sarangi, S. & Clarke, A. (2011). Rethorical discourse analysis. I *Genetic testing. Accounts for autonomy, responsibility and blame* (s. 55-77). Routledge.
- Bauer, R., Ruof, T., & Smeets, P. (2021). Get real! Individuals prefer more sustainable investments. *The Review of Financial Studies*, 34(8), 3976–4043.
- Baumgartner, R. J. & Rauter, R. (2017). Strategic perspectives of corporate sustainability management to develop a sustainable organization. *Journal of Cleaner Production*, 140, 81-92.
- Bazerman, C. (2004). Intertextuality: How texts rely on other texts. I C. Bazerman & P. Prior (Red.), *What writing does and how it does it: An introduction to analyzing texts and textual practices* (s. 89-102). Routledge.
- Bengo, I., Boni, L., & Sancino, A. (2022). EU financial regulations and social impact measurement practices: A comprehensive framework on finance for sustainable development. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 29(4), 809-819.
- Bhatia, V. (2004). *Worlds of Written Discourse: A Genre-Based View*. Continuum.
- Bhatia, A. (2012). The corporate social responsibility report: the hybridization of a "confused" genre. *IEEE Transactions on professional communication*, (55)3, 221-238.
- Bellucci, M., Simoni, L., Acuti, D. & Manetti, G. (2019). Stakeholder engagement and dialogic accounting: Empirical evidence in sustainability reporting. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, (32)5, 1467-1499.
- Bondi, M. (2016). The future in reports: Prediction, commitment and legitimization in corporate social responsibility (CSR). *Pragmatics and Society*, 7(1), 57-81.
- Braun, V. & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77-101.
- Bremner, S. (2018). *Workplace writing: Beyond the text*. Routledge.
- Broman, G. I. & Robèrt, K.-H. (2017). A framework for strategic sustainable development. *Journal of Cleaner Production*, 140(1), 17-31.
- Buallay, A. (2019). Is sustainability reporting (ESG) associated with performance? Evidence from the European banking sector. *Management of Environmental Quality: An International Journal*, 30(1), 98-115.
- Busch, D., Ferrarini, G., & van den Hurk, A. (2021). The European Commission's Sustainable Finance Action Plan and Other International Initiatives. I D. Busch, G. Ferrarini, & S. Grünewald. (Red.) *Sustainable Finance in Europe. EBI Studies in Banking and Capital Markets Law* (s. 19-59). Palgrave Macmillan.  
[https://doi.org/10.1007/978-3-030-71834-3\\_2](https://doi.org/10.1007/978-3-030-71834-3_2)

- Carson, S. G. (2019). The corporate legitimacy matrix—A framework to analyze complex business-society relations. *Philosophy of Management*, 18(2), 169-187.
- Cho, C. H., Laine, M., Roberts, R. W. & Rodrigue, M. (2018). The Frontstage and Backstage of Corporate Sustainability Reporting: Evidence from the Arctic National Wildlife Refuge Bill. *Journal of Business Ethics*, 152, s. 865-886.
- Christensen, H. B., Hail, L. & Leuz, C. (2021). Mandatory CSR and sustainability reporting: economic analysis and literature review. *Review of Accounting Studies*, 26, s. 1176-1248.
- Cunha, F. A. F. d. S., Meira, E., & Orsato, R. J. (2021). Sustainable finance and investment: Review and research agenda. *Business Strategy and the Environment*, 30(8), 3821-3838.
- Dalen, M. (2004). *Intervju som forskningsmetode: en kvalitativ tilnærming* (bd. 2) Universitetsforlaget.
- Driessen, M. (2021) Sustainable Finance: An Overview of ESG in the Financial Markets. I Busch, D., Ferrarini, G., Grünwald, S. (Red). *Sustainable Finance in Europe. EBI Studies in Banking and Capital Markets Law* (s. 329-350). Palgrave Macmillan. [https://doi.org/10.1007/978-3-030-71834-3\\_10](https://doi.org/10.1007/978-3-030-71834-3_10)
- Dyck, A., Lins, K. V., Roth, L., & Wagner, H. F. (2019). Do institutional investors drive corporate social responsibility? International evidence. *Journal of Financial Economics*, 131(3), 693-714.
- Dysthe, O. (1997). Skrivning sett i lys av dialogisme: Teoretisk bakgrunn og konsekvensar for undervisning. I L. S. Evensen, L. S. & T. Hoel (Red.), *Skriveteorier og skolepraksis* (s. 45-77). Fagbokforlaget.
- European Commission. (u.å.a). *EU taxonomy for sustainable finance*. Hentet 11. november 2022 fra [EU taxonomy for sustainable activities \(europa.eu\)](https://europa.eu/eu-lex/taxonomy/index_en.htm)
- European Commission. (u.å.b). *Overview of sustainable finance*. Hentet 11. november 2022 fra [Overview of sustainable finance \(europa.eu\)](https://europa.eu/eu-lex/taxonomy/index_en.htm)
- Feix, A. & Philippe, D. (2020). Unpacking the Narrative Decontestation of CSR: Aspiration for Change or Defense of the Status Quo? *Business & Society*, 59(1), 129-174. <https://doi.org/10.1177/0007650318816434>
- FN. (u.å.). *The 17 goals*. Hentet 11. november 2022 fra [THE 17 GOALS | Sustainable Development \(un.org\)](https://www.un.org/sustainabledevelopment/)
- Fuoli, M. (2012). Assessing social responsibility: A quantitative analysis of Appraisal in BP's and IKEA's social reports. *Discourse & Communication*, 6(1), 55-81.
- Fuoli, M. (2018). Building a Trustworthy Corporate Identity: A Corpus-Based Analysis of Stance in Annual and Corporate Social Responsibility Reports. *Applied Linguistics*, 39(6), 846-885. [https://doi.org/https://doi.org/10.1093/applin/amw058](https://doi.org/10.1093/applin/amw058)
- Gatti, L., Seele, P. & Rademacher, L. (2019). Grey zone in-greenwash out. A review of greenwashing research and implications for the voluntary-mandatory transition of CSR. *International Journal of Corporate Social Responsibility*, 4(1), 6.
- Goodwin, C. (1994). Professional vision. *American anthropologist*, 96(3), 606-633.

- Hoel, T.L. (2000). Forskning i eget klasserom. Noen praktisk-metodiske dilemma av etisk karakter. *Nordisk Pedagogik*, 20(3), 160-170.
- Holliday, A. (2007). Writing about data. *Doing and writing qualitative research*, 98-122. <https://doi.org/https://dx.doi.org/10.4135/9781446287958>
- Iedema, R. & Scheeres, H. (2003). From Doing Work to Talking Work: Renegotiating Knowing, Doing and Identity. *Applied Linguistics*, 24(3), 316-337.
- Jaworska, S. & Nanda, A. (2018). Doing Well by Talking Good: A Topic Modelling-Assisted Discourse Study of Corporate Social Responsibility. *Applied linguistics*, 39(3), 373-399.
- Järvinen, M. (2005). Interview i en interaktionistisk begrepsramme. I M. Järvinen & N. Mik-Meyer (Red.), *Kvalitative metoder i interaktionistisk perspektiv: Interview, observationer og dokumenter* (s. 27-49). Hans Reitzels Forlag.
- Järvinen, M. & Mik-Meyer, N. (2005). *Kvalitative metoder i et interaktionistisk perspektiv: Interview, observationer og dokumenter*. Reitzel.
- Karlsson, A.-M. (2006). *En arbeidsdag i skriftsamhället: Et etnografiskt perspektiv på skriftanvändning i vanliga yrken*. Språkrådet
- Karlsson, A.-M. (2009). Positioned by Reading and Writing: Literacy Practices, Roles, and Genres in Common Occupations. *Written Communication*, 26(1), 53-76.
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2014). *Den kvalitative forskningsintervju* (bd. 3) Gyldendal.
- Laine, M. (2005). Meanings of the term "sustainable development" in Finnish corporate disclosures. *Accounting Forum*, 29(4), s. 395-413.
- Laine, M. (2009). Ensuring legitimacy through rhetorical changes? A longitudinal interpretation of the environmental disclosures of a leading Finnish chemical company. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 22(7), s. 1029-1054.
- Laine, M. (2010). Towards Sustaining the Status Quo: Business talk of Sustainability in Finnish Corporate Disclosures 1987-2005. *European Accounting Review*, 19(2), s. 247-274.
- Lillis, T. (2009). Bringing writers voices to writing research - talk around texts. I A. Carter, T. Lillis & S. Parkin (Red.), *Why writing matters: Issues of access and identity in writing research and pedagogy* (bd. 12). John Benjamins Publishing.
- Linell, P. (1998). *Approaching dialogue: Talk, interaction and contexts in dialogical perspectives*. John Benjamins Publishing.
- Linell, P. (2009). *Rethinking language, mind, and world dialogically* IAP.
- Linell, P. (2011). *Samtalskulturer: kommunikativa verksamhetstyper i samhället* (Bd. 1). Linköpings universitet, Institutionen för kultur och kommunikation.
- Lovdata. (1998). Regnskapsloven (§ 3-3 c). Hentet fra [https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1998-07-17-56/KAPITTEL\\_3?q=samfunnsansvar#KAPITTEL\\_3](https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1998-07-17-56/KAPITTEL_3?q=samfunnsansvar#KAPITTEL_3)

- Lyon, T. P. & Montgomery, A. W. (2015). The means and end of greenwash. *Organization & Environment*, 28(2), 223-249.
- Rahm, H., Sandell, N. & Svensson, P. (2020). Corporate dreams–Appropriate aspirations and the building of trust in annual reports. *Studies in Communication Sciences*, 20(1), 77–91.
- Roberts, C. (2003). Applied linguistics applied. *British Studies in Applied Linguistics*, 18, 132-149.
- Sarangi, S. (2005). The conditions and consequences of professional discourse studies. *Journal of Applied Linguistics*, 2(3), 371–394.
- Sarangi, S. & Candlin, C. (2010). Editorial. *Journal of Applied Linguistics and Professional Practice*, 7(1), 1-9.
- Scheuer, J. (2005). *Indgange til samtaler: samtaleanalyse som konversationsanalyse, dialogisme og kritisk diskursanalyse*. Danmarks Pædagogiske Universitets Forlag.
- Skilbrei, M.-L. (2019). *Kvalitative metoder. Planlegging, gjennomføring og etisk refleksjon*. Fagbokforlaget.
- Starfield, S. (2013). Researcher reflexivity. I C.A. Chapelle (Red.), *The Encyclopedia of Applied Linguistics* (s. 1-7). Blackwell Publishing.
- Svennevig, J. (2020) *Språklig samhandling: innføring i kommunikasjonsteori og diskursanalyse*. (3.utg.) Cappelen Damm akademisk.
- Swales, J. (1990). *Genre Analysis: English in Academic and Research Settings*. Cambridge University Press.
- Terry, G., Hayfield, N., Clarke, V. & Braun, V. (2017). Thematic analysis. I *The Sage handbook of qualitative research in psychology* (s. 17-37).
- Tjora, A. (2021). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis* (4. utg). Gyldendal akademisk.
- Yu, D. & Bondi, M. (2017). The generic structure of CSR reports in Italian, Chinese, and English: A corpus-based analysis. *IEEE transactions on professional communication*, 60(3), 273-291.
- Yu, D. & Bondi, M. (2019). A genre-based analysis of forward-looking statements in corporate social responsibility reports. *Written Communication*, 36(3), 379-409.
- Yu, E. P-y., Luu, B. V. & Chen, C. H. (2020). Greenwashing in environmental, social and governance disclosures. *Research in international business and finance*, (52). <https://doi.org/10.1016/j.ribaf.2020.101192>
- Zappettini, F. & Unerman, J. (2016). 'Mixing'and 'Bending': The recontextualisation of discourses of sustainability in integrated reporting. *Discourse & Communication*, 10(5), 521-542. <https://doi.org/10.1177/1750481316659175>
- Zumente, I. & Lace, N. (2021). ESG rating - Necessity for the investor or the company? *Sustainability*, 1316, 8940. <https://doi.org/10.3390/su13168940>

## Vedlegg

**Vedlegg 1:** Informasjonsskriv

**Vedlegg 2:** Intervjuguide

## **Vil du delta i et masterprosjekt om bruk av bærekraftsrapporter i fondsfondsforvaltning?**

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt innenfor mastergradsprogrammet *Språk og kommunikasjon i profesjoner* ved NTNU hvor formålet er å belyse fondsforvalteres bruk av ESG-rapporter fra bedrifter de vurderer å investere i. I dette skrivet får du informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

### **Formål**

Det blir en stadig større bevissthet omkring og fokus på bærekraft og hensyn til bærekraftig utvikling i samfunnet. Det settes nå strengere krav til informasjonsplikt omkring påvirkning på omgivelser, tiltak og strategier for en mer bærekraftig utvikling i næringsliv og finansbransje. Forvaltning av bærekraftige fond har flere krav satt av EU taksonomien og SFDR som en fondsforvalter må ta hensyn til i sine vurderinger om det skal investeres i en bedrift. I denne vurderingen spiller bedriftenes bærekraftsrapporter en stor rolle. Mitt prosjekt handler om å få innsikt i fondsforvalteres bruk og vurdering av bærekraftsrapporter hos bedrifter de vurderer å investere i. Jeg ønsker å belyse denne tematikken gjennom en intervjustudie. Det skal gjennomføres individuelle intervju med fondsforvaltere.

Prosjektet er en masteroppgave og vil foregå i perioden august 2022 til november 2022.

### **Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?**

Masterstudent ved NTNU Synne Rogstad skal gjennomføre prosjektet. Det overordnede ansvaret har veileder Ingrid Stock ved Institutt for språk og litteratur, NTNU.

### **Hvorfor får du spørsmål om å delta?**

Du er invitert til å delta i prosjektet fordi du arbeider med fondsfondsforvaltning av fond som klassifiseres som bærekraftsfokuserte.

### **Hva innebærer det for deg å delta?**

Hvis du velger å delta i prosjektet, innebærer det at du vil bli invitert til et individuelt intervju. Intervjuet vil handle om din praksis som gjelder vurdering av bærekraft i rapporter du leser i investeringsarbeid. Jeg er spesielt interessert i hvordan du leser og bruker bærekraftsrapporter, og hva du ser på som utfordrende. Intervjuet vil vare ca. 1 time, og det vil foregå på et sted og et tidspunkt som passer for deg. Det vil bli tatt lydopptak av intervjuet.

### **Det er frivillig å delta**

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst



trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

### **Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger**

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

I masteroppgaven og formidling fra prosjektet vil både navn og arbeidsgiver anonymiseres. Du som deltaker vil ikke kunne gjenkjennes i publikasjon, da det kun vil oppgis at det er fondsforvaltere som arbeider med bærekraftige fondsinvesteringer jeg forsker på. Bare jeg og min veileder vil ha tilgang til intervjuopptaket.

### **Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?**

Masteroppgaven skal etter planen leveres til sensur 15. november 2022, og personopplysningene og opptak vil bli slettet senest 31. desember 2022.

### **Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?**

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

NSD – Norsk senter for forskningsdata AS har vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

### **Dine rettigheter**

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke opplysninger vi behandler om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene
- å få rettet opplysninger om deg som er feil eller misvisende
- å få slettet personopplysninger om deg
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å vite mer om eller benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- NTNU v/ student Synne Rogstad, [redacted] Tlf. [redacted]
- NTNU v/ veileder og prosjektansvarlig Ingrid Stock, [redacted], tlf. [redacted]
- NTNUs personvernombud Thomas Helgesen [redacted], tlf. [redacted]

Hvis du har spørsmål knyttet til NSD sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS på epost ([personverntjenester@nsd.no](mailto:personverntjenester@nsd.no)) eller på telefon: 53 21 15 00.

Med vennlig hilsen

Masterstudent  
Synne Rogstad

## Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet «Hvordan bruker fondsforvaltere bærekraftsrapporter av bedriften de vurderer å investere i», og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i et intervju
- at intervjuet blir tatt opp på lydopptaker

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet og senest 31. desember 2022.

---

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

# Intervjuguide

## Innledning i intervjuet:

- Hilsen og takk for deltakelse
- Informasjon om masterprosjektet og mastergraden
- Min interesse i hvordan fondsforvaltere bruker bærekraftsrapporter av bedrifter
- Informasjon om opptak, anonymisering og konfidensialitet
- Kort beskrivelse av intervjuets tema

## Intervjuspørsmål:

### Del 1: Fondsforvalteren og praksisen

1. Kan du fortelle litt om deg selv og din rolle som fondsforvalter?
2. Hvor lenge har du jobbet med fondsforvaltning?
3. Hvilke ansvarsoppgaver har du i forbindelse med fondsforvaltning?

### Del 2: Fondet som forvaltes

1. Kan du fortelle litt om fondet som forvaltes?
2. Hvilke retningslinjer følger dere i forvaltning av fondet?
3. Hvordan går du frem når du vurderer å investere i ulike bedrifter?
4. Har dere noen inkluderings- eller ekskluderingskrav for bedrifter?
5. Hvordan forstår du begrepene bærekraft og ESG?
6. Hvilken rolle vil du si bærekraftsrapporter har i vurderingen av bærekraftig investering?

### Del 3: Konkret om vurdering av rapporten

1. Jobber dere etter noen spesifikke krav til bærekraftsrapportene?
2. Hvordan går du frem når du leser rapporten? (Ber her den som intervjues om å ta frem bærekraftsrapporten hen har tatt med)
3. Kan du vise meg konkrete steder i rapporten som er viktig i vurderingen din? (Markere stedene den som intervjues vises til)
4. Hva ser du etter når du leser og søker informasjon disse rapportene? Er det noen formuleringer eller lignende du merker deg? *Markèr*
5. Hvilken informasjon er du mest opptatt av /er mest viktig for deg i rapporten? *Markèr*
6. Hva i rapportene gjør at du vurderer informasjonen som pålitelig eller upålitelig? Er det noe som gjør deg skeptisk eller usikker? *Markèr*
7. Er det noe du savner i rapportene?
8. Hvilken betydning vil du si sosiale forhold har i vurderingen?
9. Hva i denne ESG-rapporten sier deg noe om sosiale forhold i bedriften? *Markèr*
  - Hvilke temaer under sosiale forhold kommer frem?
  - Hvordan går du frem for å vurdere det som skrives om sosiale forhold?
  - Hvordan verifiseres det som skrives om sosiale forhold?
10. Hvilke formål tenker du denne rapporten har?
11. Hvem tenker du denne rapporten er skrevet for?
12. Hva syns du kan være utfordrende i vurderingen av det som står i rapporten?

Utdypende spørsmål: Hvordan er dette viktig? Hva vil det si?

#### Del 4: Begrunnelser for valg:

1. Hvordan redegjør du for valgene du har tatt?
2. Hvordan skrives redegjørelsen?
3. Hvem vurderer valgene?
4. Har disse valgene noen konsekvenser for deg?
5. Hva syns du kan være utfordrende i redegjørelsen av de vurderingene du har gjort?

#### Avslutning:

- Er det noe annet relevant omkring temaet vi ikke har snakket om, som du vil ta opp?
- Takk for deltakelsen og bidragene
- Informasjon om kontaktmuligheter

